

Friluftsliv, ett kulturarv!

Lärares uppfattningar om friluftsliv och ämnet Idrott och hälsas roll som kulturbärare av friluftslivet

Sofia Heikki
Johanna Landström

Luleå tekniska universitet

Lärarytelse
Allmänt utbildningsområde C-nivå
Institutionen för Utbildningsvetenskap

Friluftsliv, ett kulturarv!

Lärares uppfattningar om friluftsliv och
ämnet Idrott och hälsas roll som
kulturbärare av friluftslivet.

Johanna Landström & Sofia Heikki

Luleå Tekniska Universitet
Institutionen för utbildningsvetenskap
Handledare: Kerstin Stenberg & Steffan Lind
LUA 304, VT-2007

Förord

Vi vill först och främst tacka alla våra intervjupersoner som gjort detta arbete möjligt. Vi vill även tacka våra handledare Kerstin Stenberg och Steffan Lind som trott på vår studie och gett oss stort stöd och inspiration. Vi vill också tacka Frida Landström och Henrik Waara för genomläsning och synpunkter på arbetet.

Luleå den 9 maj 2007

Johanna Landström

Sofia Heikki

Abstrakt

I kursplanen för Idrott och hälsa utgör friluftsliv en viktig del av ämnets uppbyggnad och karaktär. I Läroplanen för 1994, Lpo 94, står det att en medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla. Enligt läroplanen är utbildning och fostran en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv med värde, traditioner och kunskaper från en generation till nästa. Syftet med vår studie var att undersöka vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt ämnet Idrott och hälsas roll i att föra detta kulturarv vidare till eleverna. I vårt arbete gjorde vi en kvalitativ studie genom att intervjua sex lärare i Idrott och hälsa. Vår undersökning visar att samtliga lärare i vår studie i Idrott och hälsa uppfattar friluftsliv som en viktig del av ämnet. Vår studie visar även att samtliga intervjuade lärare anser att ämnet Idrott och hälsa har ett visst ansvar som kulturbärare av friluftsliv.

Introduktion

Friluftsliv är för oss ett sätt av att leva ett liv fyllt med glädje, harmoni och livskvalité. Vi har båda många minnen och upplevelser av friluftsliv som ligger oss varmt om hjärtat. Genom ett av våra friluftssintressen, fiske, har vi samlat våra tankar och minnen kring flugfiske en tidig höstkväll:

Ned längs den igenvuxna stigen som leder ner mot en av mina fiskepärlor tar jag mig fram. Jag ser älven fridfullt rinna fram i den röda kvällssolen. I det spegelblanka vattnet nedanför visar sig de färgsprakande höstträden praktfullt, avlägset hörs en fågel sjunga. En vindpust för i den friska luften med sig en fjärran doft av lägereld. Jag spanar ut över vattnet och väljer omsorgsfullt en fluga. Jag vadar sedan ut i det kalla vattnet och känner hur det förväntansfullt börjar pirra i kroppen när jag lyckas lägga ut linan precis bakom den stora stenen mitt i älven... (Heikki & Landström).

Vi tror att friluftsliv kan erbjuda ett variationsrikt sätt att arbeta med eleverna och ämnet Idrott och hälsa på. Genom friluftsliv ges möjligheter till nya upplevelser, gemenskap, fysisk aktivitet, lek, samarbete, avkoppling och inspiration. Eleverna kan även få ett nytt perspektiv på sig själv, sina kamrater och sin tillvaro. Friluftsliv kan enligt oss vara mycket, vandra, tälta, grilla, klättra, paddla eller att fånga egen fisk att tillaga över öppen eld tillsammans. Friluftsliv ger även möjligheter till olika utmaningar och äventyr under årets alla årstider och väderlekar.

Roger Isberg (1998) beskriver friluftsliv som att äta, gå, sova samt att känna harmoni med sig själv, andra och naturen. Han beskriver friluftsliv som att kunna se sammanhang och en helhet. Isberg menar att friluftslivet kan ge oss en närhet till livet om vi bara reflekterar över det, därmed är många delar av friluftslivet överförbara till andra delar av livet.

För oss är det viktiga med friluftsliv inte vad eller hur ofta du gör något, utan att känna glädje och harmoni i det du gör, så får du många härliga minnen och upplevelser på köpet. Under vår utbildning i Idrott och hälsa med friluftprofil har vi upplevt fjäll- och paddelturer, vandringar, lägereldar och många härliga äventyr för livet. Våra nyvunna erfarenheter och upplevelser har inspirerat oss och medfört ett stort engagemang för friluftsliv i vårt kommande yrke som lärare i Idrott och hälsa. Enligt oss är friluftsliv idag extra betydelsefullt med tanke på dess hälso- samt rekreativvärden i ett samhälle där vi stressar mer och mer. Vi anser att man med olika friluftaktiviteter kan nå alla elever, vilket vi anser är en förutsättning i en skola för alla. I kursplanen för Idrott och hälsa utgör friluftsliv en viktig del av ämnets uppbyggnad och karaktär, där det står att:

”Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för hälsan... Under generationer har rörelseaktiviteter och friluftsverksamheter utvecklats. Ämnet ger kunskaper om deras framväxt, erfarenheter av att delta i dem och färdigheter i att bedriva dem... Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditioner som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsverksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor ” (www.skolverket.se).

Enligt Erik Backman (2003) spelar ungdomars sociala bakgrund roll i deras utövande av friluftsliv. Det är vanligare att barn till föräldrar som kommer från en medelklass har provat fler friluftaktiviteter än barn från en familj från arbetarklass. Med tanke på detta så anser vi att skolan utgör en viktig faktor i att nå ut med friluftsliv till alla barn oavsett social bakgrund.

Introduktion

I Läroplanen för 1994, Lpo 94, framgår det att en medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla (www.skolverket.se). Eleverna skall även efter genomgången grundskola ha en ingående kännedom med centrala delar av vårt svenska och nordiska kulturarv, där vi anser att friluftsliv har en viktig plats. Enligt läroplanen 1994, Lpo 94, är även utbildning och fostran en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv med värde, traditioner och kunskaper från en generation till nästa. I vår utbildning har vi insett vikten av ämnet Idrott och hälsa som ett redskap för att kunna föra vidare detta viktiga kulturarv av friluftsliv. Vi vill med denna studie undersöka vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt deras ämnes roll i att föra detta kulturarv vidare till eleverna.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	1
1.1	Definition av friluftsliv.....	1
1.2	Friluftslivets betydelse.....	1
1.3	Friluftshistoria	2
1.4	Organisationers betydelse för friluftslivets framväxt.....	3
1.5	Allemansrätten.....	4
1.6	Friluftslivets historia ur ett skolhistoriskt perspektiv.....	5
1.7	Friluftsliv i dagens skola.....	6
1.8	Kulturarv.....	7
1.9	Kultur i skolan	7
1.10	Tidigare forskning	8
1.11	Teoretiskt perspektiv	10
1.12	Uppfattning.....	11
2	Syfte	12
2.1	Frågeställningar.....	12
3	Metod	13
3.1	Urval.....	13
3.2	Datainsamling.....	13
3.3	Procedur.....	14
3.4	Bortfall.....	15
3.5	Bearbetning, analys och tolkning.....	15
4	Resultat.....	17
4.1	Intervjupersonernas bakgrund.....	17
4.2	Lärarnas arbete med friluftsliv.....	18
4.3	Lärarnas uppfattningar om friluftsliv.....	22
4.4	Idrott och hälsas roll som kulturbärare	25
4.5	Analys av intervjuer	27
4.5.1	Presentation av intervjupersonernas bakgrund.....	27
4.5.2	Lärarnas arbete med friluftsliv	27
4.5.3	Lärarnas uppfattningar om friluftsliv	28
4.5.4	Idrott och hälsas roll som kulturbärare.....	29
5	Diskussion	31
5.1	Validitet och reliabilitet	31
5.2	Metoddiskussionen.....	32
5.3	Resultatdiskussionen	33
5.3.1	Lärarnas arbete med friluftsliv	33
5.3.2	Lärarnas uppfattningar om friluftsliv	34
5.3.3	Idrott och hälsas roll som kulturbärare.....	36
5.3.4	Reflektioner kring syfte, slutsatser och kommande yrkesroll	37
5.5	Förslag till fortsatt forskning	38
	Referenser.....	40
	Elektroniska källor:	41
Bilaga 1	.....	42
	Intervjufrågor:	42

---

1 Bakgrund

I detta kapitel kommer vi att redogöra för olika definitioner av ordet friluftsliv, friluftslivets betydelse, friluftshistoria samt olika organisationers betydelse för friluftslivets framväxt. Vi kommer även att presentera Allemansrätten, friluftslivets historia ur ett skolhistoriskt perspektiv samt friluftsliv i skolan i dag. Vidare kommer vi att ge en bild av vad ordet kulturarv kan innebära, kultur i skolan, tidigare forskning kring friluftsliv, teoretiska perspektiv samt vad ordet uppfattning betyder.

1.1 Definition av friluftsliv

Den svenska officiella definitionen av friluftsliv är utarbetad av Friluftgruppen och beskriver att:

”Friluftsliv är vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelser utan krav på prestation eller tävling”. (www.regeringen.se).

Enligt Nationalencyklopedin är friluftsliv:

”verksamheter ute i det fria vanligen för längre tid och i vildare natur”. (www.nationalencyklopedin.se).

Friluftsrådet har följande definition av friluftsliv:

”Friluftsliv är att vistas i naturen på ett sådant sätt att det ger naturupplevelser, rekreation och motion. Friluftsliv bedrivs i samklang med naturen och andra människor enligt allemansrättens grundprincip Inte störa - Inte förstöra, och skapar livskvalitet för utövaren”. (www.friluftsliv.se).

Följande är vår personliga tolkning och definition av friluftsliv, där vi även står bakom den svenska officiella definitionen, som vi ämnar använda oss av i vår studie:

Med friluftsliv innefattar vi olika fysiska aktiviteter som bedrivs utomhus, utan krav på prestationer eller tävlingsinslag med syfte att uppnå naturupplevelser, hälsa, glädje, utmaningar eller rekreation. Exempel på friluftaktiviteter är paddling, vandring, övernattningar i skog och mark, fiske, turåkning, långfärdsskridskor, lekar och äventyr som syftar till att klara sig i naturen.

1.2 Friluftslivets betydelse

Friluftsrådet inrättades 2003 för att stärka friluftspolitiken. (www.naturvardsverket.se). Friluftsrådet arbetar för att skapa förutsättningar för friluftslivet samt att tydliggöra dess samhällsvärde och innebörd för hälsoekonomin. Enligt Friluftsrådet betyder naturmiljön mycket för individens fritid. Friluftsrådet menar att barn behöver en närhet till naturen som de kan identifiera sig med och leka i. Genom skolan och dess friluftsliv kan en vana och trygghet i naturen grundläggas, där barn och ungdomar finner rika naturupplevelser och en fascination inför naturen.

Friluftsrådet beskriver att studier har visat på ett samband mellan utevistelse och hälsotillstånd, där det skildras att utomhusaktiviteter och friluftsliv har många positiva inverknings på oss. (www.naturvardsverket.se). Genom friluftsliv kan motorik och lekfullhet utvecklas samtidigt som sjuklighet kan minska. Friluftsliv kan bidra till bättre humör, harmoni, övning av våra sinnen, upplevelse av stillhet och ro, bättre kondition, starkare muskler samt en känsla av frihet. Allt detta samtidigt som ett socialt liv främjas.

Idag lever en stor del av befolkningen i tätorter utan närmare kontakt med naturen. (www.naturvardsverket.se). Barnen blir därmed hänvisade till föräldrarnas val när det gäller friluftsliv. Friluftsrådet skriver att avsaknaden av naturupplevelser i barndomen kan bidra till en vuxen befolkning som saknar intresse för vård och hushållning av naturresurserna i vårt samhälle. Detta är även alarmerande för friluftslivet i sig då denna del av befolkningen går miste om naturupplevelser, lek, aktiviteter och samvaro med familj.

1.3 Friluftshistoria

Enligt Leif Yttergren (1996) är det komplicerat att analysera friluftslivets historiska utveckling eftersom lite tid ägnats åt forskning om friluftslivet.

Friluftslivets historia i Sverige är drygt hundra år gammal. (Sandell & Sörlin, 2000). Friluftsliv drogs i gång under senare delen av 1800- talet då mindre grupper bestående av väl bemedlade män från samhällets övre skikt började ägna sig åt friluftsliv. Detta skedde i andan av romantiken samtidigt som nationalismen svepte fram över Europa. Ideologerna bakom de nya strömningarna var 1700-talets franske natur filosof Rousseau och den tyske filantropen Guths-Muths, vilka lyfte fram naturens betydelse för människan med mottot *tillbaka till naturen*. (Yttergren, 1996).

Ute i Europa sökte man den vilda, äkta naturen och ociviliserade kulturen. Norden och främst Norge ansågs vara det perfekta romantiska landet. (Sandell & Sörlin, 2000). Även i Sverige rycktes man med i samma anda och började skriva och måla svenskt. De rådande bilderna av Norden med starka män i barskt klimat som svepte fram över snötäckta vidder och den upproriska fria bonden från dalarna var ideal och normer man utgick ifrån vid bildandet av den nordiska och svenska nationalbilden. Eftersom den bildade borgaren och adelsmannen varken var bonde, jägare eller fiskare blev lösningen att idka friluftsliv för att på så sätt kunna infria de förväntningar om naturkontakt och folklig kultur som rådde i samhället bland de välsituerade.

Friluftslivet fostrande egenskaper framhövdes under 1900-talet. (Sandell & Sörlin, 2000). För att forma den moderna svenska nationen har den svenska naturen och det naturälskande folket varit viktiga element. Idéer och strömningar om naturen som fostrare och en oro för ungdomen kan ses i bildandet av tre organisationer med natur- och friluftslivsorientering som gemensam nämnare. Dessa tre är Friluftsförbundet, scoutrörelsen och 4H-familjen, som även har haft en stor betydelse för det svenska friluftslivet.

Med hjälp av nedanstående faktorer växte friluftslivet fram som ett sätt för borgerligheten att tillmötesgå nationalismens krav och förväntningar. (Sandell & Sörlin, 2000):

1. Intresset för nationell enhet, främst från samhällets högre skikt.
2. Det rådande intresset för upptäckter av olika geografiska områden.

3. Industrisamhällets framväxt och påverkan på landskapet skapade ett växande intresse av att skydda naturen.
4. Människor började även utöva olika naturpräglade aktiviteter såsom alpinism, turism och friluftsliv.

Friluftslivets framväxt har även enligt Yttergren (1996) faktorer som förkortad arbetstid, sänkt pensionsålder och längre semester att tacka för. Andra faktorer som medverkat till friluftslivets framväxt och starka position i samhället är att både verksamhet och anläggningar fått frikostiga statsanslag, samtidigt som kulturella och ideologiska faktorer spelat in. Även statsmakten och offentliga institutioner har aktivt hjälpt och visat uppskattning av friluftslivet ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Med hjälp av Svenska turistföreningen och Svenska skid- och friluftsförbundet, som till en början intresserat sig enbart för medel- och överklassens behov, kom friluftslivet att bli alltmer folkligt förankrat.

Idag har friluftslivet gått från härdande, fostrande och nationellt enande till en uppdelning av flertalet subkulturer. (Sandell & Sörlin, 2000). Dessa subkulturer innefattar ofta en specialiserad, högteknologisk utrustning, ökad kommersialisering och tydlig äventyrsinriktning. Vissa aktiviteter har blivit mer sportinriktade. Naturen i sig har blivit lönsam i och med den växande turismnäringen. Fortfarande har dock det traditionella friluftslivet en roll att spela när det gäller hälsa, rekreation, familjeliv och livskvalitet.

1.4 Organisationers betydelse för friluftslivets framväxt

Friluftsförbundet bildades 1892, i första hand för att befrämja skidsporten. (Yttergren, 1992). Föreningen kallades till en början Föreningen för skidloppningens främjande i Sverige. Yttergren skriver att till en början initierades bildandet av idrottsföreningar av högborgerligheten och kan ses som en del i en större organisering av idrottslivet i landet. Idrott ansågs vara hälsobefrämjande samt kunde stärka nationalkänslan och försvarsviljan. Vid tillkomsten av föreningen var tävlingar en metod för att locka folket till ett skidintresse. 1975 ändrades namnet till Friluftsförbundet och mottot *Friluftsliv åt alla - året om*, skapades. Samtidigt gick synen på friluftsliv från att bara inkludera kroppen mot en helhet där både kropp och själ ingick i ett samspel med naturen. (www.frilufts.se).

Till en början var verksamheten uppbyggd av och för män. (Yttergren, 1992). Yttergren menar att en orsak till att kvinnorna var så få till en början var på grund av tävlingsinriktningen, som på den tiden betraktades som olämplig för kvinnor. När Svenska Skidförbundet bildades 1908 övertog de mycket av tävlingsinriktningen inom skidsporten och förbundets ökade motions och friluftskaraktär bidrog till att det kvinnliga deltagandet ökade. Skidförbundet kom från och med nu att inrikta sig mer på skidfärdighet, skidteknik samt på att få fram ändamålsenlig utrustning för skidaktiviteter. (www.frilufts.se).

Förbundet önskade komplettera den brist på uppfostran och utbildning som samhället och föräldrarna gav barn och ungdomarna. (Yttergren, 1992). Målet var att genom skidåkning göra barnen och ungdomarna till friska och dugliga medborgare, som kunde komma både samhället och försvaret till godo. För att nå ut till ungdomarna anställde förbundet skidinstruktörer, gratis skidor delades ut i folkskolorna, skidslöjd startades där barnen själva fick tillverka skidor och Skolungdomens allmänna fjällfärder anordnades 1924-25. Tack vare satsningar som dessa spred förbundet skididrotten och resultatet blev en snabb utveckling för hela skidsporten.

Efter andra världskriget frångår Främjandet kontrollfunktionen mot en mer pedagogisk och kursinriktad verksamhet där barnen och samhällets bästa ligger i fokus, vilket gäller även idag. (Yttergren 1992). Främjandet har under de senaste decennierna samarbetat med den kommunala barnomsorgen. Barnen får lära sig åka skidor, samarbeta, naturförnuft och naturvård. Några exempel på detta samarbete är barnskidskolor, skridskoskolor, Snöstjärnan, Skogsströvarna och Skogsmulle. Friluftsförbundet arbetar även för att säkra markområden för friluftsliv samt för att skydda och vårda naturen, detta genom att försvara och värna om allemansrätten. (www.friluft.se).

Yttergren (1992) skriver att under Främjandets hundraåriga historia har en viss demokratisering skett bland medlemmarna, där nu en mer differentierad sammansättning finns. Arbetare, hantverkare och jordbrukare är dock fortfarande en minoritet. Materiella villkor som fattigdom, längre arbetsdagar och kortare semester beskrivs som faktorer av betydelse till denna grupps frånvaro inom Främjandet.

Scoutrörelsens främste grundare var Robert Baden-Powell. (Sandell & Sörlin, 2000). För Baden-Powell var friluftsliv och naturkontakt en metod för personlig mognad och ansvarstagande. Som scout levde man vildmarksliv i små grupper för att träna ansvarskänsla, samarbetsförmåga och praktiska färdigheter som till exempel matlagning och orientering. I början av 1900-talet påbörjades scoutverksamheten i Sverige. 1912 startades Sveriges Scoutförbund (SS) för pojkar och året därefter för flickor (SFS). Båda förbunden slogs ihop till ett gemensamt förbund (SS) år 1960. Även inom scoutrörelsen fanns till en början en distinkt militär koppling. Idag omfattar scoutrörelsen fem förbund: Frälsningsarmén, Nykterhetsrörelsen, Svenska Missionsungdomens, KFUK-KFUM:s och Svenska Scoutförbundet. De flesta medlemmarna finns dock inom scoutförbundet.

4H-rörelsen har sina rötter i England från slutet av 1700-talet, men rörelsen startades först i början av 1900-talet i USA. (Sandell & Sörlin, 2000). I Sverige var scoutrörelsens succé en viktig inspirationskälla för bildandet av 4H-rörelsen. Förslagsställaren Sigurd Svensson föreslog en scoutrörelse för jordbrukets pojkar. 4H-rörelsen kom dock att ha mer av ett folkbildningsperspektiv och ett friare program än scoutrörelsen. Ett motto var att det skulle bjudas på varierande, uppfostrande och rolig rekreation. Detta skulle ske ute i naturen och genom idrottsliga övningar. Under 1900-talet bildades förbund som Jordbrukare-Ungdomens Förbund (JUF) år 1918, Unga Odlare år 1925 och Unga-Odlare-Klubbar år 1942. År 1960 utkristalliserades JUF, Förbundet Skog och Ungdom och Förbundet Hem och Ungdom som olika specialförbund inom 4H. Dessa organisationer brukar kallas för 4H-familjen. Målen för organisationerna var att skapa ett intresse för och vård av hembygden, skärpa ungdomarnas iakttagelseförmåga, öka kännedomen om faktorer som inverkar på skörderesultat samt att uppfostra till hjälpsamhet och solidaritet. Förbunden ville motverka urbaniseringen till fördel för jordbruksnäringens friska och ostörda utveckling.

1.5 Allemansrätten

Grundläggande för det svenska friluftslivet är tillgängligheten till skog och mark genom det vi idag kallar Allemansrätten. (Sandell & Sörlin 2000). Den svenska Allemansrätten tillsammans med den norska och finska motsvarigheten är unika. Allemansrätten ger tillgång till naturen med förmaningen och regeln att man får vistas i naturen utan att störa och förstöra.

Enligt Björn Tordsson är Allemansrätten ett sparsamt utforskat område där flertalet påståenden upprepats med en sådan frekvens att det till slut blivit sanningar. (Sandell &

Sörlin, 2000). Tordsson försöker ändå ge en bild av hur Allemansrätten uppkommit genom att gå tillbaka till den äldre historieforskningen. I den äldre forskningen kan utläsas att folket i Norden levde i en avvikande del av Europa, där alla fick färdas genom skog och mark, elda, färdas med båt, kissa och slå läger. Det var även accepterat att plocka svamp och bär på andras marker. I övriga Europa räknades detta som barbari. I detta ligger en skillnad mellan nordisk kultur som kan tänkas vila på den urgermanska rätten jämfört med den europeiska med antiken, feodalsamhället och katolska kyrkan som grund. Det fanns alltså en skillnad i rättstänkandet. Grovt förenklat kan skillnaden i rättstänkandet samt det faktum att de första friluftsidkarna var män ur det högre samhällets skikt, ovana vid att ifrågasätta sina rättigheter, vara det som lett fram till den allemansrätt vi har i dag.

Första gången allemansrätten nämns i lagtext är år 1974 där det står att enligt Allemansrätten är naturen tillgänglig för alla. (Sandell & Sörlin, 2000). Det dröjde dock ända fram till 1994 innan allemansrätten skrivs in i grundlagen.

1.6 Friluftslivets historia ur ett skolhistoriskt perspektiv

1820 skrevs gymnastik in som ett obligatoriskt ämne in i lärdomsskolan. (Engström & Redelius, 2002). Ämnet var obligatoriskt och skulle omfatta tre timmar i veckan. Inom ramen för gymnastikämnet har skolan ordnat idrottsdagar sedan 1920-talet. (Backman, 2003). Från början var idrottsdagarna 15-20 dagar per år, men reducerades under 1930-talet till 10-12 dagar. Idrottsdagarna började även vid samma tid att kallas friluftsdagar. Inom folkskolan infördes friluftsdagarna 1942 med rådande ideal om att härda kroppen, vistas ute i friska luften och bli brunbränd. (Engström & Redelius, 2002).

1950 hade idrottsrörelsen vuxit sig stark inom skolan med tävlingsinslag, specialiseringar och prestation. (Sandell & Sörlin, 2000). Till följd av denna utveckling särskilde man friluftslivet från idrottsämnet mer ingående i kursplanerna. Friluftslivet skulle inte bara vara aktiviteter utomhus, utan aktiviteter så som lägerliv och terrängvandringar. Ett naturvårdsperspektiv växte fram inom friluftslivet och därmed begreppen naturupplevelse och naturvård. Friluftslivet var på väg att bli något eget som skiljde sig från den vanliga idrotten.

Undervisningsplanen för folkskolorna 1955 säger att friluftsdagar och lekstunder bör bedrivas minst en och en halv timme i veckan eller 10-12 heldagar per år. (Undervisningsplan 1955). Målet med undervisningen var att ge eleverna rekreation och omväxling i det dagliga skolarbetet, särskilt viktigt var detta för städernas ungdomar för att de skulle lära känna naturen. I kursplanen för ämnet Gymnastik med lek och idrott beskrivs det att undervisningen skall bedrivas så att den ger rekreation och skapar förståelse för kroppsövningar och friluftsliv. Skidlöpning, skridskoåkning, orientering, lägerliv och terrängvandringar är exempel på aktiviteter som nämndes.

Även i Läroplanen för 1962, Lgr 62, framkommer det att friluftsliv skall ge omväxling, rekreation och möjlighet till naturvistelse. (Läroplan 1962). Tyngden på friluftsdagarna låg på vistelse i skog och mark, där man skulle ägna sig åt terrängvandring, orientering, skid- och skridskoåkning. Vidare framkommer det även att friluftsverksamheten bör stimulera till ett bestående intresse för stärkande utevistelse och idrottslig aktivitet. Ämnet skulle även bidra till att skapa intresse och kunskap om natur och friluftsliv så att fler kom att nyttja den ökade fritiden till rekreation. De moment som skulle ingå var bland annat skid- och skridskoåkning, terrängvandringar, orientering, naturvård och utförsåkning. I anvisningarna för ämnet

framkommer att ämnet skulle göra eleverna förtrogna med fysiska aktiviteter som kan användas på fritiden för rekreation och bibehållen arbetsförmåga.

Under 1960-talet startades en beteendevetenskaplig forskning om skolgymnastiken, vars syfte var att diskutera skolgymnastikens målsättning och utförande. (Engström & Redelius, 2002). Lars-Magnus Engström upptäckte stora olikheter angående den tidsmässiga uppdelningen mellan de olika momenten inom idrottsämnet. Dessa olikheter berodde till stor del på lärarnas bakgrund, intresse och kompetens.

Under 1980-talets läroplan, Lgr 80, kom gymnastikämnet att byta namn till idrott (Engström & Redelius, 2002). I Lgr 80 uttrycks att eleverna skall under vistelse i naturen få kunskap om friluftsliv samt få en förståelse för den ekologiska balansen. Eleverna skulle även lära sig ta ansvar för naturen och nyttja den för rekreation och friluftsliv. Allemansrätten, lägerliv, friluftsteknik, vandringar, lekar och aktiviteter under de olika årstiderna beskrivs som väsentliga delar av friluftslivet i kursplanen för idrott. Även skid- och skridskoåkning var moment som skulle ingå i undervisningen. I Lgr 80 framkommer även att skolarbetet under fyra till åtta dagar om året skall ske i form av friluftsdagar, vars syfte var att ge eleverna omväxling genom rekreation samt vistelse i naturen. Genom friluftsdagarna skulle eleverna inse värdet av friluftsliv och stimuleras till ett varaktigt intresse.

1.7 Friluftsliv i dagens skola

Med 1994 års läroplan, Lpo 94, byts namnet från Idrott till Idrott och hälsa. I Läroplanen 1994 framhävs friluftsliv undervisning och teori, detta samtidigt som det i den nya läroplanen inte längre står någonting om de obligatoriska friluftsdagarna. (www.skolverket.se).

Inför den nya läroplanen, Lpo 94, gjordes en utvärdering av idrottsämnet där det framkom att den vanligaste förekommande aktiviteten var bollspel som upptog 70 % av undervisningstiden. (Engström & Redelius, 2002). Enligt målen för kursplanen 1994 skall eleverna ha grundläggande kunskaper om villkor för en god hälsa samt ha en förståelse för den egna livsstilens innebörd för hälsan och miljön. (www.skolverket.se). De skall även ha en ingående kännedom om centrala delar av vårt svenska och nordiska kulturarv. I läroplanen 1994, Lpo 94, framkommer även att utbildningen skall vara likvärdig oberoende av vart i landet den är anordnad.

Det finns uttalade mål inom kursplanen för Idrott och hälsa 1994 där det bland annat beskrivs att:

”Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditioner som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsliv och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. Ämnet bidrar på så sätt till att väcka engagemang för betydelsen av att skydda och vårda natur och miljö”. (www.skolverket.se).

I kursplanen för Idrott och hälsa omnämns även att eleverna i årskurs fem ska kunna orientera sig och hitta i närmiljön genom att använda enkla hjälpmedel samt ha grundläggande kunskaper om friluftsliv samt känna till principerna för allemansrätten. (www.skolverket.se). I årskurs nio ska eleverna kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider.

Enligt en rapport utgiven av Friluftsrådets visar forskning att friluftsliv är sparsamt förekommande i grundskolan. (www.naturvardsverket.se). Forskningen visar även på att

friluftsdagarnas innehåll domineras av idrottsliga aktiviteter som inte är av friluftslivskaraktär. Vidare framkommer även att endast nio procent av undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa utgörs av friluftsliv.

1.8 Kulturarv

Enligt Nationalencyklopedin är kulturarv: *”Idéer och värderingar som ingår i en kulturs historia och som fungerar som en gemensam referensram”*. (www.nationalencyklopedin.se).

Riksantikvarieämbetet gjorde 2004 en omvärldsanalys för kulturmiljöområdet, som handlar om kulturmiljöarbetets roll och möjligheter i en samhällsutveckling som går mot en ökad kulturell mångfald. (www.raa.se). Enligt Riksantikvarieämbetet är kultur något som alla skapar och är en del av, samma person tillhör flera grupper och är en del av flera olika kulturer. Vilken tillhörighet som är viktigast för den enskilde varierar beroende på situation och omgivning. Ordet ”kulturarv” innefattar därmed många olika kulturarv. Riksantikvarieämbetet lyfter fram två faktorer som kan hjälpa miljöarbetet främja ett mångkulturellt samhälle och ge en differentierad syn på historien.

En plats och tradition som värderar kulturmiljö- och kulturarvsarbetet. (www.raa.se). Kulturmiljöer och kulturarv är viktiga delar av vår livsmiljö och spelar stor roll för vår livskvalitet. Socialmedicinska studier har visat att kultur och kulturarv medverkar till en bra folkhälsa. Vid val av bosättningsort eller etablering av företag spelar livsmiljön och livskvalitén stor roll. Genom detta knyts kulturmiljö- och kulturarvsarbetet samman med miljö-, folkhälso- och regionalt utvecklingsarbete för en miljömässig, ekonomisk och socialt hållbar utveckling.

Ett kulturarv och en framtidstro som handlar om de enorma möjligheter som finns att utveckla kulturarvsarbetets mångfaldsperspektiv, där stor vikt bör läggas vid arbetet med barn och ungdomar, samt att ta till vara på kulturarvets internationalisering. (www.raa.se). Samarbete med barn och ungdomar skall bli en naturlig och väl integrerad del i arbetet med kulturverksamhet. Kunskaper om kulturmiljön och vårt kulturarv är utgångspunkten för att kunna förstå, delta och ta ansvar för den. Riksantikvarieämbetet menar att genom en vidareutvecklad kulturmiljöpedagogik och samverkan med skolan kan barnens delaktighet ställas i fokus. Kulturmiljöpedagogiskt arbetssätt finner redan stöd i Lpo 94, men behöver få en starkare tillämpning än hittills. Det finns även en stark koppling mellan kulturmiljöpedagogik och en hållbar utveckling.

1.9 Kultur i skolan

I vårt samhälle lever människor med olika sociala bakgrunder och därmed med under vissa skillnader. (Arnman, Assarson, Bjurman & Jönsson, 1983). Dessa skillnader kommer i uttryck genom till exempel olika boende, arbetsförhållanden, samhällsinflytande och olika tillgång till resurser. Hur vi lever, arbetar och vart vi går i skola påverkar våra erfarenheter, upplevelser och värderingar av vad som är kultur och hur dessa nyttjas. Det är viktigt att se arbetet med kultur som en del i ett sammanhang och försöka förstå vad det betyder för eleverna, på vilket sätt det svarar mot deras intressen och knyter an till deras sätt att leva. Detta eftersom kulturen i samhället inte fungerar och är likadan för alla.

Arnman, m. fl. (1983) genomförde intervjuer med lärare, där de frågade om vad kultur är och de fick varierande svar. Många lärare talade om konst, kulturarv, traditioner, historia och

hembygdskultur. Andra pratade om att ge uttryck för elevernas egen kultur och skolans kultur. En grupp lärare såg kultur som en länk mellan skolan och samhället. Den gruppen av lärare som ansåg att kultur var traditioner och historia ville att skolan skulle förmedla vårt kulturarv, att eleverna skall få se och förstå det som ligger bakom det som finns idag. Flertalet lärare hade en uppfattning av kultur som låg nära deras egna arbetsuppgifter, på eleverna och på skolans roll i elevernas liv, där kultur är något som skolan och lärarna erbjuder eleverna för att öka deras erfarenheter och berika deras liv.

Några hinder för kulturarbetet som nämns av författarna är bristande lärarsamarbete, skolans struktur och organisation, resurser, dålig utrustning, hög läraromsättning och ett flertal obehöriga lärare. (Arnman, m.fl. 1983). Kulturarbete är även till stor del ett frivilligt inslag i skolan och kan därmed lätt bortprioriteras till förmån för andra aktiviteter som anses viktigare. Kulturarbetet kan även ställa högre krav på lärarnas arbetsinsats och engagemang och därmed förlora plats i planeringen. I skolans styrdokument finns stort stöd för arbete med kultur och traditioner, enligt 1994 års läroplan, Lpo 94, skall varje elev efter genomgången grundskola ha en ingående kännedom med centrala delar av vårt svenska och nordiska kulturarv samt har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för samhällets kulturutbud. (www.skolverket.se).

1.10 Tidigare forskning

Leif Yttergren (1996) skriver att forskare och historiker som Klas Sandell och Sverker Sörlin menar att friluftslivet har varit en viktig del i skapandet av den svenska identiteten under 1900-talet, där friluftslivet och naturkontaktens betydelse lyftes fram. Friluftslivet idag är till viss del en marknad där skilda aktörer förekommer med olika syften, där friluftslivet har ett värde för både samhälle, näringsliv och individ. Yttergren beskriver att i början av 1970-talet börjar friluftslivet kännetecknas av mer personliga, äventyrsbetonade, moderiktigare och kommersiella aktiviteter. En enorm industri började ta fart som var specialiserade på kläder och utrustning för friluftsliv. Vidare skriver Yttergren att forskning visar att valet av friluftaktiviteter har en stark koppling till klasstillhörighet, valet av sysselsättning är därmed en tydlig klassmarkör. (www.naturvardsverket.se).

Flera studier och utvärderingar av ämnet Idrott och hälsa och friluftsupervisningen visar på att ämnet innehållsmässigt inte förändrats sedan tidigare läroplaner, med andra ord har förändringarna som kom med 1994 års läroplan inte efterföljts. (www.naturvardsverket.se). Studierna visar att friluftsupervisningen fortfarande är en marginaliserad företeelse i undervisningen. Under genomförda friluftsdagar har endast en tredjedel inslag av friluftsliv. Friluftsrådet skriver en sammanfattning av forskning/utvärdering av friluftsupervisningen som även den visar att friluftsliv förekommer sparsamt i grundskolan samt att det under friluftsdagar ligger större fokus på idrottsliga aktiviteter än på friluftsliv.

En utvärdering av Idrott och hälsa gjordes hösten 2002 av en mångvetenskaplig forskargrupp vid Örebro universitet för att belysa hur ämnet gestaltar sig i grundskolor och gymnasier i Sverige. (Skolverket, 2005). Studien visar att det förekommer stora skillnader mellan skolorna i utformning, tid till förfogande och materiella förutsättningar när det gäller friluftsupervisningen. Studien visar även att de under läsåret 2000/2001 på grundskolan hade 3,75 heldagar och 2,34 halvdagar med friluftsverksamhet. Det är dock en stor variation mellan skolorna eftersom vissa skolor inte har några friluftsdagar alls medan andra har över tio per läsår. De vanligaste förekommande aktiviteterna under friluftsdagarna är friluftsliv

Bakgrund

(naturvistelser, kanotfärder och att gå på tur), friidrott och vinteraktiviteter (skidor och skridskor) samt orientering.

I kursplanen för Idrott och hälsa lyfts friluftsliv fram som en viktig aktivitet, trots detta verkar friluftsliv inte vara vanligt förekommande under lektionerna. (Skolverket, 2005). Enligt Lpo 94 är friluftsvksamhet en central del av Idrott och hälsa, där en koppling görs mellan friluftsliv och intresse för natur och miljöfrågor.

Skolledare fick i uppgift att nämna tre lärdomar som de ansåg vara viktigast inom Idrott och hälsa, de tre vanligaste var att ha roligt genom fysisk aktivitet, förbättrad fysik och att eleverna skulle få en positiv syn på sin kropp. (Skolverket, 2005). Av de tolv lärdomarna som rapporten visar, har ingen konkret nämnt några kunskaper inom friluftsliv. Även hos lärarna i Idrott och hälsa visar de fjorton svaren inget tecken på någon lärdom inom friluftsliv.

Enligt lärarna i Idrott och hälsa är de vanligaste förekommande aktiviteterna under lektionerna. (Skolverket, 2005):

1. Bollaktiviteter
2. Lekar
3. Träning och motion
4. Gymnastik/redskap
5. Samarbetsövningar
6. Motorik
7. Dans/musik
8. Övrigt: eget val, uppvärmning, ledarskap, friidrott, individuella samtal, **friluftsliv**, idrottskunskap, orientering, simning, skidor/skridskor, träningslära etc.

Friluftsliv hamnade sist bland de övriga aktiviteterna. På frågan om de viktigaste aktiviteterna i undervisningen svarade lärarna. (Skolverket, 2005):

1. Samarbetsövningar
2. Lekar
3. Träning och motion
4. Bollaktiviteter
5. Rörelseglädje
6. Motorik
7. Gymnastik/redskap
8. Alla aktiviteter lika viktiga
9. Dans/musik
10. Övrigt: uppvärmning, ledarskap, friidrott, hälsa/må bra, samtal, **friluftsliv**, avslappning, orientering, simning, skidor/skridskor, träningslära etc.

Även här hamnade friluftsliv bland de övriga aktiviteterna längst ned på listan.

Lärarna i Idrott och hälsa anser att elevernas kunskaper inom friluftsliv är små. (Skolverket, 2005) Studier visar att 80 procent av idrottslärarna på gymnasienivå anser att det är omöjligt att nå upp till målen med friluftsliv i kursplanen på grund av för lite tid. (Engström & Redelius, 2002). Endast 40 procent av eleverna anser i årskurs sex att de fått kunskaper om friluftsliv, i årskurs nio 25 procent och i gymnasiet tolv procent. Var tredje elev anser att de

inte lärt sig om friluftsliv. Var tredje elev anser att Idrott och hälsa bidragit till en positiv syn på naturen hos dem.

Enligt Friluftsrådet kan inte dagens skola erbjuda alla barn och ungdomar en likvärdig utbildning eller samma möjligheter till upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera till ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. (www.naturvardsverket.se).

1.11 Teoretiskt perspektiv

Vi har valt att göra en fenomenologisk studie av lärares uppfattningar i Idrott och hälsa. Det teoretiska perspektivets betoning kommer att ligga på den sociokulturella betydelsen för friluftslivets utövande med en konstruktivistisk tanke.

Konstruktivism Under modern tid har ett perspektiv vuxit fram som tar hänsyn till den enskilde människan och placerar henne i centrum, verkligheten utgörs av det som människan betraktar som verklighet, detta alternativ kallas konstruktivism. En betydande del av forskningen inom idrott är konstruktivistisk, även de flesta undersökningar som börjar med ”uppfattningen om/av” är konstruktivistiska. Den värld som medför att teorin blir sann är konstruerad och därmed beroende av teorins definitioner, menar Jan Hartman (1998). Vidare menar Hartman att denna uppfattning därför ofta kallas konstruktivism. Denna uppfattning medför att det inte bara behöver finnas en sann teori om ett område. Sanningen är enligt konstruktivismen inte objektiv utan relativ.

I Fenomenologi utgår man från den enskilda människans sätt att uppfatta världen. (Engström & Redelius, 2002). Studier som undersöker människors syn på saker är ofta fenomenologiska. Kvale (1997) skriver att ett fenomenologiskt förhållningssätt varit dominerande inom kvalitativ forskning. Vidare menar Kvale att fenomenologin strävar efter att klargöra det som framträder men även på vilket sätt fenomenet eller situationen framträder. Den studerar individens perspektiv på världen, vill förstå den kvalitativa myckenheten i individens upplevelser och göra den huvudsakliga meningen tydlig.

Sociokulturella perspektiv: Enligt Roger Säljö kan mänskligt lärande skildras på många sätt. (Säljö, 2000). Inom det sociokulturella är utgångspunkten att människan som biologisk varelse är lärlig och har av naturen givna begränsningar. Vidare menar Säljö att den vuxne människans handlande är en produkt av processer och erfarenheter som är sociokulturella. Människans sätt att tänka, hennes beteende, kommunikation, och verklighetsuppfattning är framställda av kulturella och sociala erfarenheter. Säljö uttrycker även att det går att urskilja olika två olika former av lärande och socialisation. Den ena är den primära socialisationen som sker i mindre grupper, så som i en familj, där barnet lär, agerar och samspelar med nära människor och får arva deras verklighetsbild. Den andra är den sekundära socialisationen som sker i skola och andra institutionaliserade miljöer, där lärande villkoren är annorlunda. Det är inte samma nära band mellan barnet och till exempel läraren som inom familjen. Pedagogiken som i familjen är osynlig och där kunskapen förs över genom barnets observation och deltagande i olika aktiviteter, är i skolan ett mål i sig.

Enligt Bengt Larsson regleras våra val av de sociala miljöer som vi föds och växer upp i samt våra erfarenheter och minnen från barndomen. (Engström & Redelius, 2002). Detta kallas habitus och skapar enligt den franske sociologen Pierre Bourdieu handlings- och tankemått, utifrån dessa ramar utvecklar sedan människan olika smaker och livsstilar. Vårt tänkande och

beteende är ett resultat av de upplevelser och minnen vi har från vår tidigaste barndom. Lars-Magnus Engström menar att habitus möjliggör för människan att orientera sig och uppfatta och tolka sin omvärld, även i nya situationer. Habitus är inget man bara skakar av sig utan är djupt förankrad hos människan sedan barndomen då individen är som mest mottaglig för intryck. Vid tidig separation från den sociala miljön en individ växt upp i och en längre tids vistelse i en annan social miljö kan medföra att habitus, det vill säga tanke- och handlingsramarna förändras, livsstilen förändras.

John Dewey: Kärnan i den amerikanske filosofen och pedagogen John Deweys pedagogik kommer främst från sekelskiftets sociala och kulturella villkor samt från den tyske Friedrich Herbarts pedagogik. (Hartman, Lundgren & Hartman, 2004). Enligt Dewey syftar utbildningen i grunden till att forma en intellektuell och emotionell beredskap att möta omvärlden och medmänniskorna i tanke och handling. Enligt Dewey är skolan samhällets styrinstrument både när det gäller elevernas egen utveckling och landets framtid. Dewey menar att pedagogik handlar om att reproducera värderingar, kunskaper och färdigheter från en generation till en annan. Pedagogik är livets sociala fortlöpande sammanhang. Pedagogikens uppgift är att vägleda, styra och organisera processen mellan individen och omgivningen.

1.12 Uppfattning

Enligt Nordstedts ordbok betyder ordet uppfattning att kunna uppfatta något med något av våra sinnen, ett personligt sätt att betrakta och bedöma något. (Nordstedts, 1999). Eftersom vår studie bygger på lärares uppfattningar anser vi det relevant att tydliggöra vad vi menar med ordet uppfattning i denna studie. Med ordet uppfattning menar vi i denna studie lärarnas personliga sätt att betrakta friluftsliv. Vi anser att lärarnas arbete med, åsikter kring, tankar om, värderingar och inställningar till friluftsliv bidrar till en ökad förståelse för deras personliga uppfattningar om friluftsliv.

2 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt deras uppfattning om ämnets roll som kulturbärare av friluftslivet.

2.1 Frågeställningar

Till hjälp för att kunna besvara vårt syfte har vi utarbetat tre frågeställningar.

1. På vilket sätt och i vilken utsträckning arbetar lärarna med friluftsliv på deras skola?
2. Vad har personerna för uppfattningar om friluftsliv i deras yrke som lärare i Idrott och hälsa?
3. Vad har lärarna för uppfattning om deras ämne som eventuell kulturbärare av friluftslivet?

3 Metod

I detta avsnitt kommer vi att beskriva de metoder vi använt oss av i denna studie för att samla in och analysera data, samt de metoder vi använt oss av för att tolka den relevanta informationen för studien.

Jan Hartman (1998) skriver att det finns två vanliga inriktningar inom metodteorin, den kvalitativa och den kvantitativa. Den kvantitativa metoden beskriver Runa Patel och Ulla Tebelius (1987) som att söka efter kunskaper som kan förklara ett fenomen samt beskriver den kvalitativa som att söka kunskaper som skapar förståelse för ett fenomen. I denna studie kommer vi att använda oss av en kvalitativ intervjumetod. Denna metod har vi valt då vi ämnar undersöka några personers uppfattningar om friluftsliv. Hartman (1998) skriver att i en kvalitativ undersökning har forskaren få enheter och går på djupet för att skapa en helhetsförståelse av det område och den omvärld forskaren arbetar med. Den kvalitativa analysen är enligt Conny Svenning (1997) inte lika precis som den kvantitativa men är mycket mer sensibel, den öppnar upp för nya perspektiv.

I denna uppsats kommer vi att göra en fenomenologisk studie, som är vanligt förekommande i kvalitativ forskning. (Engström & Redelius, 2002). Vi kommer i denna fenomenologiska studie att ha ett konstruktivistiskt tankesätt.

3.1 Urval

Vårt val av intervjupersoner utgörs av sex lärare i ämnet Idrott och hälsa. För att uppnå fullständig datamättnad hade intervjupersonernas antal säkerligen kunnat utökas för att få en bild av lärares uppfattningar kring friluftsliv. Då vi har haft en viss tidsbegränsning har detta dock inte varit genomförbart. Jarl Backman (1998) skriver att i den kvalitativa intervjun väljs intervjupersoner utifrån ett syfte att ge möjlighet till en ökad förståelse och insikt. Antalet intervjupersoner har begränsats med tanke på den tid vi har till förfogande samt genom ett bekvämlighetsurval. Vårt bekvämlighetsurval grundar sig i att vi valt ut intervjupersoner som vi har kommit i kontakt med tidigare under vår utbildning samt på grund av boende i olika städer där vi även utförde våra intervjuer på egen hand. Fördelarna med ett bekvämlighetsurval är att kostnader och tidsaspekten inte blir alltför stora. (Hartman, 1998).

3.2 Datainsamling

För att samla in data till vår studie har vi valt att göra intervjuer med sex lärare i Idrott och hälsa. Kvale (1997) menar att syftet med den kvalitativa forskningsintervjun är att beskriva och tolka det stoff som uppträder i intervjupersonens livsvärld. Enligt författaren är det en insikt i hur delar och helhet hänger ihop. Kvale uttrycker även att det i intervjupersonens livsvärld ständigt råder ett samband mellan beskrivning och tolkning för forskaren att tyda och beskriva. Registreringen av intervjuer kan enligt Kvale (1997) ske genom att intervjuaren använder sig av videobandspelare, bandspelare, anteckningar eller med hjälp av bara minnet. Till våra intervjuer kommer vi att använda oss av bandspelare som hjälp eftersom vi kommer att göra en utskrift som bygger på en tolkning av talspråk till skriftspråk. Kvale anser att i och med användandet av en bandinspelning kan intervjuaren koncentrera sig på ämnet och intervjupersonens kroppsspråk under intervjun. Med hjälp av bandinspelningen kan även intervjuaren återvända till intervjun flera gånger för bearbetning och med en bandinspelning

kan även intervjuaren lättare återge vad intervjupersonerna har sagt utan några större förvanskningar.

Under våra intervjuer har vi försökt få till en samtalsliknande struktur som syftar till en djupare förståelse för en individs beteende och personlighet i enlighet med det som Patel och Davidsson (2003) uttrycker. Författarna menar även att intervjun är en samtalsform där personerna ska berätta om de företeelser som undersöks. Vi har även försökt att klargöra syftet med intervjuerna samt berätta på vilket sätt individens bidrag kommer att användas i studien för att uppmuntra intervjupersonen att medverka i studien. Detta eftersom intervjuaren är hänvisad till individens villighet att svara på dennes frågor enligt Patel och Davidsson. Författarna menar även att det är viktigt att informera intervjupersonen om att uppgifterna kommer att behandlas förtroligt för att motivera intervjupersonerna att medverka i undersökningen.

Den kvalitativa forskningsintervjun kan beskrivas i sex steg. (Kvale, 1997):

I det första steget beskriver intervjupersonen under intervjun sin livsvärld. I detta steg görs ingen betydande tolkning eller förklaring från varken intervjuare eller intervjuperson.

I det andra steget börjar den intervjuade att se nya sammanhang i sin livsvärld. I andra steget upptäcker och ser intervjupersonen nya betydelser i vad denne erfar och uppfattar utan hjälp av intervjuarens tolkningar.

I det tredje steget koncentrerar och tyder intervjuaren syftet och innehållet i det som intervjupersonen säger. I detta steg skickar intervjuaren tillbaka syftet och innehållet till intervjupersonen för att denne på så sätt ska få en chans till att tydliggöra sitt uttalande. Samtalet fortsätter tills det konstateras att intervjupersonen har en mängd olika eller motsägande uppfattningar om ett tema.

I det fjärde steget tolkas den utskrivna intervjun av forskaren. I detta steg utskiljs tre delar där det första är att strukturera intervjumaterialet. Struktureringen görs genom utskrift eller via dataprogram för analys. Det andra är en klarläggning av materialet där överflödiga information rensas bort. Denna överflödiga information kan vara upprepningar, där det gäller att skilja mellan det väsentliga och oväsentliga beroende på undersökningens syfte och teoretiska antaganden. Den tredje delen är analysarbetet där innebörden av intervjun utvecklas. Här görs också en kartläggning av den intervjuades uppfattningar som kan ge forskaren nya perspektiv. Kvale urskiljer här fem huvudmetoder för meningsanalysen som kommer att presenteras under rubriken bearbetning, analys och tolkning. Metoderna är koncentrerad, kategorisering, narrativ strukturering, tolkning och ad hoc-metoder.

Det femte steget kan vara att genomföra en ny intervju för att det ge möjlighet för intervjupersonen att kommentera och vidareutveckla de tolkningar som hittills gjorts.

Det sjätte och sista steget kan vara att bättra på skildringens och tolkningens kontinuum eller förlöpande följd till att även omfatta handlandet, där den intervjuade eventuellt börjat agera efter de nya insikter denne har fått under intervjun.

Vi har i våra intervjuer tagit fasta på olika delar i de första fyra beskrivna stegen. Vi har inte använt av alla delar i de fyra stegen eftersom vi har haft tidsramar att hålla oss inom och därför inte hunnit med att till exempel låta intervjupersonerna utveckla sina svar.

3.3 Procedur

Som ett första steg i intervjuprocessen tog vi kontakt med de sex intervjupersonerna via telefon eller e-post. Efter att ha förklarat syftet fick personerna en förfrågan om att medverka i

undersökningen via en intervju. De intervjupersoner som tackade ja, vilket var samtliga, fick sedan ett e- post med intervjufrågor och en bekräftelse av tid och datum samt en förfrågan om bandinspelning. Intervjufrågorna bestod av tjugotalet frågor, för att kunna se intervjufrågorna hänvisar vi till bilaga 1.

För att intervjupersonerna skall kunna berätta fritt om sina känslor och upplevelser krävs en atmosfär där personerna känner sig trygga enligt Kvale (1997) För att uppnå detta fick våra intervjupersoner välja plats och tid samt i förväg veta intervjufrågorna. Vidare såg vi till att miljön under intervjuerna var lugn och utan störande moment. Intervjuerna utförde vi på egen hand av praktiska och tidsmässiga skäl i två olika städer. Intervjuerna varade från 20 till 60 minuter beroende på hur talföra intervjupersonerna var. Vi intervjuade samtliga sex intervjupersoner en gång. Efter att vi genomfört intervjuerna skrev vi ut intervjuerna i skrift och bearbetade materialet genom metoder som nämnts i tidigare avsnitt.

Den kvalitativa intervjumetoden beskrivs enligt Hartman (1998) som ostrukturerad och icke standardiserad. Med standardisering menas hur mycket av frågornas utformning som bestäms i förväg av intervjuaren. En strukturerad fråga är när svaret på frågorna endast kan bli, Ja eller Nej menar Patel och Davidsson (2003). De intervjufrågor som ingår i vår studie har en låg grad av strukturering, detta för att få så utförliga svar som möjligt och även låta intervjupersonen tala fritt utifrån den föreslagna frågan. Intervjuerna hade en relativt hög grad av standardisering eftersom vi hade bestämt alla frågorna i förväg, våra spontana frågor under intervjun medför dock att standardiseringsnivån sänks. När vi först tog kontakt med intervjupersonerna berättade vi till att börja med om vår studie innan vi sedan bad om lov till intervju av personerna.

3.4 Bortfall

I vår undersökning hade vi inget bortfall då samtliga tillfrågade intervjupersoner ställt upp på intervjun och besvarat våra frågor under intervjun

3.5 Bearbetning, analys och tolkning

Vid bearbetning och tolkning av vår studies intervjuer har vi först gjort en utskrift av våra intervjuer för att sedan läsa igenom rådata och sortera texten. Detta för att kunna identifiera de meningsfulla och väsentliga i materialet. Patel och Tebelius (1987) menar att det första en forskare gör vid tolkning av text är att läsa igenom den utan att ha några föreställningar om innehållet, efter det börjar forskaren sortera texten efter enhetlighet och de delar som hör ihop. Sedan kan forskaren identifiera de meningsbärande delarna. Författarna menar att det är viktigt att den som tolkar texten är öppen för nya perspektiv, vilket kan nås genom upprepade genomläsningar av texten.

Materialet har sedan bearbetats och analyserats till ett mer lätthanterligt material genom de av Kvale (1997) beskrivna *meningskoncentrering* och *narrativ strukturering*. Den narrativa struktureringen har vi inte använt oss av fullt ut utan endast inspirerats av den. Meningskoncentrering innebär enligt Kvale att de meningar som intervjupersonerna uttryckt utformas mer kortfattat. Det mest väsentliga i det som uttryckts omformuleras i några få ord. Meningskoncentreringen leder på detta sätt till att större intervjutexter kan kortas ned och ge en mer precis formulering. Resultatet av meningskoncentreringen går att återfinna i avsnitten

4.1 till och med 4.4. Narrativ strukturering innebär enligt Kvale att en text genomförs i en tidsenlig och social anda för att synliggöra dess mening. Metoden inriktar sig på de historier som spontant berättats under intervjun och har som mål att utveckla strukturerna och intrigerna i dessa. Den narrativa struktureringen reducerar vanligtvis intervjutexten, men den kan även utvidga intervjutexten genom att utveckla den potentiella meningen, vilket leder till att en enklare intervjuhistoria blir en mer utarbetad berättelse. Resultatet av denna metod går att återfinna i avsnitt 4.5 och fram till avsnitt 5.

Svenning (1997) skriver att en stor fara som ofta ses bland studenter är att de låter sina intervjupersoner bli "kronvittnen", det vill säga att intervjupersonens tolkning av verkligheten blir den sanna och studenterna egna analyser lätt faller bort. Svenning nämner två fel som förekomma, det ena är analystekniska fel som uppstår vid förvanskning eller feltolkning av materialet, det andra är teoretiska felslut som kan uppkomma vid felaktiga kopplingar till teorin. Med detta i bakhuvudet har vi försökt analysera intervjuerna utan att feltolka eller förvanska resultatet samt försökt våga tolka dem för att undgå kronvittnessyndromet. Vi har även försökt ha det teoretiska perspektivet i minnet för att inte felkoppla resultatet i förhållande till vårt teoretiska perspektiv.

Vi har valt dessa metoder eftersom vi anser att de är relativt enkla sätt att kortfatta, samla, analysera och lyfta fram det viktiga i våra intervjuer.

4 Resultat

I detta avsnitt redovisar vi resultatet av de intervjuer vi gjort. Vi börjar med att presentera intervjupersonernas bakgrund för att sedan redogöra för våra tre frågeställningar. Vårt syfte är som tidigare nämnt att studera vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt deras uppfattning om Idrott och hälsas roll som eventuell kulturbärare av friluftslivet.

Frågeställningarna är:

1. På vilket sätt och i vilken utsträckning arbetar lärarna med friluftsliv på deras skola?
2. Vad har personerna för uppfattningar om friluftsliv i deras yrke som lärare i Idrott och hälsa?
3. Vad har lärarna för uppfattning om deras ämne som eventuell kulturbärare av friluftslivet?

4.1 Intervjupersonernas bakgrund

Våra intervjufrågor var följande: *Kön? Ålder? Antal år i yrket? Utbildning? Idrottslig bakgrund? Antal elever på skolan? Antal elever du undervisar? Skolans lokalisering?*

Intervjuperson A är en kvinna på 44 år som har arbetat som idrottslärare i 23 år. Hon är utbildad idrottslärare på Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm. Person A har senare läst tyska och är nu behörig i både tyska och idrott. Person A har en tävlingsorienterat, åkt längdskidåkning och skidororientering samt spelat lite basket och volleyboll. Elevantalet på skolan är ca 500, varav hon undervisar 272. Skolan ligger väldigt nära friluftsområden. De har även ishall, friidrottsanläggning samt stora områden med elljusspår i närheten.

Intervjuperson B är en 35 årig man som har arbetat nio år inom yrket. Han är utbildad idrottslärare på Gymnastik och Idrottshögskolan i Örebro, har sammanlagt 120 poäng i idrott samt har även läst extra fysiologi och tränarkunskap. Person B har spelat handboll och har även prövat andra sporter. Han är även aktiv handbollstränare. Skolan där person B arbetar är en 1-9 skola med cirka 450 elever. Elevantalet som han undervisar är ca 200 till antal. Friluftsområden ligger relativt nära, ungefär 1 ½ kilometer bort.

Intervjuperson C är en man på 37 år som har arbetat inom yrket i tolv år. Han har en idrottsutbildning i Norge som han har kompletterat med samhällsorienterande ämnen och pedagogik. Person C har tävlat i längdskidåkning, landsvägscyckling samt orientering. Skolan där han arbetar är en 1-9 skola med ca 250 elever, varav han undervisar ca 100 elever. Skolan ligger mitt i staden och det tar ungefär en kvart att ta sig till friluftsområden.

Intervjuperson D är en man på 42 år som har arbetat som lärare i tre år. Han har en lärarutbildning med inriktning på Idrott och hälsa samt Svenska. Person D kommer från en idrottslig bakgrund med längdskidåkning och långdistanslöpning. På skolan där han arbetar har de cirka 500 elever, varav han undervisar 125 elever. Skolan ligger centralt i området med närhet till naturen med längdspår, skogar, vatten, isar och kullar.

Intervjuperson E är en kvinna på 49 år som arbetat som lärare i Idrott och hälsa i 23 år. Hon har gått idrottslärarutbildningen på Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm. Hon har spelat handboll, åkt skidor, långd löpt, friidrottat, orienterat och åkt skidororientering. På skolan

går det cirka 200 elever, varav hon undervisar mer än hälften. Person E anser att skolan ligger jättebra till i kanten av bostadsområdet med närhet till kullar, skog, isar, cykelstigar, samt orienterings- och skidområden. På vintrarna får hon hjälp att göra längdskidspår i närområdet.

Intervjuperson F är en man på 43 som arbetat som lärare i Idrott och hälsa i 16 år. Han gick sin idrottslärarutbildning på 120 poäng på Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm. Han gick en specialidrottslärarutbildning i kanot. Han har även gått en ettårig idrottsledarutbildning på folkhögskola. Hans idrottsliga bakgrund finns inom kanot. På skolan vart han arbetar går ungefär 200 elever och han undervisar alla. Skolan som Person F arbetar på ligger mitt i centrum, varför han medger att skolans lokalisering kunde vart bättre. Han berättar att det är långt att ta sig till naturområden. Skolan har dock under vintern närhet till bra upplagade isbanor.

4.2 Lärarnas arbete med friluftsliv

Här kommer vi att lyfta fram de intervjusvar som svarar mot vår första frågeställning: *På vilket sätt och i vilken utsträckning arbetar respektive lärare med friluftsliv på deras skola? De intervjufrågor som bland annat rör detta är: Hur många timmar/termin avsätter du till friluftaktiviteter? Hur många friluftsdagar har ni per år och hur är de fördelade över läsåret? Beskriv innehållet på det senaste årets friluftsdagar, Berätta om hur du arbetar med friluftsliv, Berätta om din uppfattning om vad som står skrivet i styrdokumentet om friluftsliv, Arbetar du för att förankra friluftslivet hos eleverna? Arbetar du för att eleverna ska få ett bestående intresse för friluftsliv?*

Intervjuperson A uppger att de är ute väldigt mycket på våren. Då har de skidor och skridskor. Perioden mellan sport- och påsklov brukar de vara ute hela tiden. På hösten är de ute och har terränglöpning, orientering och friidrott och sådana saker. Då är det ute från vecka 34, 35 fram till att snön kommer vecka 40. Rena friluftaktiviteter blir ungefär tre till fyra veckor. Person A uppger att friluftslivsarbete utöver ovanstående utförs i enheterna. Hon berättar även att det tidigare arbetade några lärare i hennes enhet (arbetslag, författarens kommentar) som var väldigt intresserade av att vara ute och lägerskolor, då gjordes denna typ av utflykter både vinter och höst. Aktiviteterna syftade till att eleverna skulle lära sig klara sig i naturen, ”-laga mat på trangiakök och såna saker. Med karta och kompass hitta vägen och fiska och sånt.”

Person A berättar vidare att det har blivit sämre med friluftsdagar under åren. När hon började arbeta hade de åtta friluftsdagar per år. Vidare nämner hon att det var olika aktiviteter under terminerna. Bland annat terränglöpning, skoljogg, friidrottstävlingar, fotbollsturneringar, två stycken vinter friluftsdagar och det var höstvandringar till fjälls. Idrottslärarna hade även två timmars planeringstid per vecka avsatt för friluftsdagar. Vidare berättar person A att detta togs bort likaså kravet på ett visst antal friluftsdagar. Hon berättar även att de kommer i år att ha två friluftsdagar under våren. Under dessa dagar kommer de att åka till fjälls och åka skidor, både slalom och tur. De kommer även att vara på hemmaplan och ha aktiviteter som fotbollsturnering, promenad och så vidare. I bland finns även stallet som ett alternativ säger hon. Hon säger även att de planerar friluftsdagar ihop med övriga lärare då idrottslärarna ej har någon avsatt planeringstid. Vidare berättar hon att de olika enheterna brukar göra egna friluftaktiviteter detta är dock beroende på de i enheten verksamma lärares intresse och engagemang. Person A tar upp de olika aktiviteter som de senaste friluftsdagarna innehållt, det är bland annat stallet, skridskoaktiviteter, ibland hockeyturnering, längdåkning,

utförsåkning och promenad. Vidare säger hon att hon inte arbetar så mycket med friluftsliv på de enskilda idrottslektionerna. Hon anser att det är svårt att hinna med till exempel trangiakök under en lektionstimme. Det får istället göras under temadagar och utflykter i enheterna eller under friluftsdagar. I övrigt berättar hon att de är ute väldigt mycket samt de arbetar med orientering och karta och kompass. Annars är det friluftsdagarna och enheterna som berör friluftsliv. Hon berättar att hennes enhet ska upp till Kebnekaise till hösten med deras elever i fyra dagar. När det gäller uppfattning om styrdokumentet och det som står om friluftsliv där säger person A att hon inte minns den ordagrant. Hon nämner att det står om karta och kompass samt att eleverna ska kunna hitta i okänd natur med hjälpmedel. Hon säger om sin uppfattning att *"...kommer inte i håg ordagrant vad som står men antagligen så överensstämmer det, jag har inte hittills reagerat över något so står."* Vidare berättar person A att hon inte arbetar med att förankra friluftslivet hos eleverna så jätte mycket under lektionstid. Hon säger även att hon försöker få eleverna intresserade av friluftslivet genom att ha skidor och skridskor på lektionerna. Hon försöker även göra det lustfyllt med lekar och stafetter. Det börjar även med orientering tidigt för att eleverna ska bli trygga och med lagom svåra uppgifter ska eleverna få känna att de lyckas.

Intervjuperson B berättar att de läser i olika block i idrottsämnet. De har orientering ungefär två veckor. Närmare jul brukar de ha en ute period då de leker i snön och nyttjar den vintersäsong som finns. Efter jul så är det en period med skridskor och skidor. Vidare arbetar han även med friluftsliv i enheten därför har han svårt att uppge exakt tidsmängd han arbetar med friluftsliv. Vad gäller friluftsdagar hade de två stycken på våren förra året berättar person B. Skolan där han arbetar har en profilerings mot natur och friluftsliv. Inom detta har det tre till fyra dagar friluftsliv förutom de ordinarie friluftsdagarna. De ordinarie friluftsdagarna är enligt person B uppbyggda av olika aktiviteter som eleverna får välja mellan till exempel fotboll, orientering, stadsvandring, skidåkning både utförs och på längden, skoter, pimpling, hästar, cykling, minigolf. Vidare förklarar han att profileringsdagarna är uppbyggda med successiv stegring med början från förskolan. De har miljöarbete, en liten odling och så vidare, de har även utflykter med mera under de första åren. På hösten har de en gemensam äventyrsdag för årskurs ett till sex. Årskurs sju gör en fjällvandring med övernattnig och en skiddag. Årskurs åtta har en överlevnads utbildning, en skidtur till fjälls samt en vandring efter Rallarstigen. I årskurs nio är tyngden förlagd på en Kebnekaise tur samt en orienteringsdag berättar person B. Han säger vidare att han arbetar främst med friluftsliv via profileringsdagarna samt i hans enhet, där de arbetar extra med friluftsliv. Förhoppningen är att de ska bidra till att eleverna när de slutar åk nio har en bra grund att stå på när det gäller friluftsliv. Under idrottslektionerna är det främst orienteringen och skidåkningen som han arbetar med som friluftsliv. Även vikten av lämplig klädsel är något person B säger att han arbetar med. Vidare anser han att det står mycket om friluftsliv i styrdokumentet. Han säger att hans uppfattning om det som står är mycket positiv. En paradox är enligt honom att friluftsdagarna försvann, det går inte ihop med styrdokumentet. *"Det står ingenstans att det ska finnas friluftsdagar därför har vi infört profilerings dagar som ska vara uppbyggda kring friluftsliv kopplat till styrdokumentet."* Person B anser även att det är lätt att plocka ut delar ur styrdokumentet för att motivera det man gör till elever och föräldrar. Person B berättar att de arbetar på hela skolan för att förankra friluftslivet hos eleverna. Han nämner även att i hans enhet arbetar det extra varje vecka med friluftsliv för att förankra friluftsliv. Detta görs främst via profileringsarbetet säger han. Han säger att *grundtanken* med arbetet kring friluftsliv är att eleverna ska få ett bestående intresse för just friluftsliv, *"det är det man jobbar för"*.

Intervjuperson C berättar att det är lite olika hur mycket tid han avsätter till friluftsliv. Han berättar att de är ute i perioder. Från tidig höst till oktober är de ute, sen går de ut igen vecka 7

eller 8 och är ute fram till påsklovet. Person C anser att timantalet är svårt att säga. De är ute sammanlagt fyra månader. En del av den tiden ägnas åt skridsko- och skidåkning. Vidare berättar han att skolan har 2 till 3 friluftsdagar om året. Senast hade skolan två på våren och en på hösten. Friluftsdagarnas innehåll under det senaste året har innefattat orientering under hösten. Det har varit under våren en dag olika vinteraktiviteter som eleverna fick välja mellan bland annat pulkåkning, skridskor, längdåkning, slalom och isfiske. En annan dag under våren bestod av olika friluftsmoment, där eleverna skulle i grupper lösa olika uppgifter som att koka vatten på eld utan tändstickor. Vidare menar person C att han arbetar med friluftsliv genom dessa dagar, där han planerar och är drivande. Under idrottstimmarna sker det genom orienteringen, mycket utevistelse, att eleverna ska lära sig rätt klädsel. Övrigt friluftslivs arbete sker i enheterna beroende på hur intresserade lärarna är säger han. Om styrdokumentens skrivelse om friluftsliv anser person C att det är lite luddigt. *"Ja det står väl att man ska kunna vistas utomhus under alla årstider och så ska man kunna orientera i okända marker i årskurs nio. Något mer konkret står det väl inte"* säger han. Vidare berättar han att han försöker förankra friluftslivet hos eleverna genom att vara positiv och uppmuntrande till friluftsliv och försöka få eleverna att uppskatta friluftslivet och de möjligheter som finns. Även genom att erbjuda dem flera olika aktiviteter så hoppas han att friluftslivet förankras. Han säger att på samma sätt arbetar han för att skapa bestående intresse.

Intervjuperson D säger att han inte avsätter mycket tid för friluftsliv under terminen eftersom det är svårt att hinna med under lektionstid. Han medger att de inte lyckats så bra med arbete med friluftsliv där alla elever deltar på deras skola. En frivillig Friluftsgrupp har startats där de gör allt från långfärdsskridskor till vandringar med övernattningar. Person D säger att eftersom Friluftsgruppen är frivillig så når man de elever som redan är intresserade av friluftsliv, vilket är synd eftersom alla borde få chansen att upptäcka tjusningen med friluftslivet. På skolan finns även en grupp som arbetar mot jakt och fiske, men även här är det enligt person D elever som redan är intresserade av jakt och friluftsliv. Han tror dock att det i framtiden kommer att bli bättre tack vare samarbete med andra ämnen och lärare, då mer tid kan avsättas för friluftsliv med ämnesintegrering. På skolan har de en gemensam friluftsdag per år, sedan är det upp till varje arbetslag att lägga ut friluftsdagar. På den gemensamma friluftsdagen har de en vinterfriluftsdag där eleverna kan åka skidor, snowboard, längdskidor och skridskor på olika ställen och med olika mål och aktiviteter. På arbetslagens friluftsdagar har de bland annat gjort samarbetsövningar, fotbollsövningar samt haft prova på dag med olika nya aktiviteter som att rista i glas och dykning.

Person D arbetar med friluftsliv genom Friluftsgruppen, orientering och på friluftsdagar. De arbetar även med friluftsliv med arbetslaget, men då är det inte undervisning i friluftsliv. I övrigt arbetar han inte direkt med friluftsliv. Person D tycker att det är kul med friluftsliv och är väl medveten om betoningen på friluftsliv i styrdokumentet och medger att det är ett dilemma han har. Han säger att friluftsliv skall ingå, men det är tiden som ställer till det, även om de ligger nära grönområde. 55 minuter som varje lektion är, är för kort tid för att få ut någonting bra utav lektionen. Person D säger att det står klart och tydligt att friluftsliv skall ingå, så det är bara för dem att arbeta vidare för att få med det i framtiden.

Person D anser att han inte arbetar med att förankra friluftslivet hos eleverna. Detta eftersom det inte finns tid. I Friluftsgruppen förankrar de friluftslivet hos eleverna, men inte hos de övriga eleverna. Han uppmanar dock eleverna till utomhus aktiviteter. Person D arbetar för att eleverna skall få en upplevelse på friluftsdagarna och på orienteringen för att skapa ett framtida intresse. Han försöker få eleverna att våga komma sig ut i skogen själva mer och

mer. Han säger att det finns många elever som redan är aktiva på fritiden med friluftsliv och att det är viktigt att föräldrar och mor- och farföräldrar för vidare arvet om vad man får och inte får göra i naturen.

Intervjuperson E säger att hon har mycket utomhusverksamhet, hur mycket det är faktisk tid beror på vad man räknar till friluftsliv. Rent friluftsliv är ungefär en åttondel av allt hon gör, om hon inte räknar med skidor, skridskor och orientering. På skolan har de sju friluftsdagar under året. De har under hösten en *väljardag* med friidrott, fiske, paddling och cykelorientering. De har en gemensam *skoldag* där arbetslagen gör något tillsammans så som att till exempel plocka bär eller samarbetsövningar. De har en heldag med friidrott och fotboll. En dag för *skoljogg*, där de på förmiddagen har hälsotema och sedan springer på eftermiddagen. Under vinter har de en *skidansdag* och ett *vasalopp*. Skolan har även en *samarbetsdag* med orientering.

Person E berättar att hon arbetar med friluftsliv mycket genom att väva in det i andra aktiviteter de gör. Eftersom hon själv orienterar mycket så har hon mycket orientering med eleverna, där kan hon väva in friluftslivet. Hon beskriver att hon arbetar mycket för att eleverna skall känna sig trygga i skog och mark och se hur lätt man kan ta sig ut i naturen. Hon lär eleverna hur man kan använda skogen och närmiljön, hur man klär sig samt vad man kan ha med sig. Hon anser att friluftsliv är viktigt, särskilt med tanke på dess starka betoning i läro- och kursplanerna. Hon säger att det egentligen är den största biten, att det kanske skall vara en tredjedel av allt man gör i idrotten. Hon poängterar att det är viktigt att göra barnen medvetna om vad som står i kurs- och läroplanerna för att de skall få bort boll- och elittänkandet. Person E anser att hon är på god väg med arbetet med friluftslivet, men hon säger att hon kan göra det ännu mer/bättre. Hon ser stora fördelar med att ha varit länge på samma skola eftersom föräldrarna redan vet när barnen börjar att det är mycket uteverksamhet, de flesta barn har även cyklar så de har lätt att ta sig till olika platser. Person E har även mycket samarbete med Sven-Gunnar Furmark på Luleå Tekniska Universitet som arbetar mycket med friluftsliv, samarbetsövningar, lek och äventyr.

Person E arbetar för att förankra friluftslivet hos eleverna genom att förenklat prata och förklara för eleverna om våra styrdokument samt genom att lägga in det i planeringen. Har eleverna några frågor om friluftsliv så diskuterar de frågan. Hon säger att det är viktigt att göra friluftslivet roligt och trevligt, inte för besvärligt och märkvärdigt. Hon skulle vilja ha mera tid, eventuellt genom teman. Hon kommer här framöver att samarbeta med en klasslärare där de kommer att genomföra ett skogsäventyr, där de arbetar om skogen, allemansrätten, karta och karttecken. Person E säger att hon skulle kunna jobba mycket, mycket mer med att förankra friluftslivet hos eleverna. Hon arbetar för att eleverna skall få ett bestående intresse för friluftsliv och hoppas att eleverna får fortsatt inspiration till friluftsliv på högstadiet. Hon misstänker att det kan vara stora skillnader skolor emellan i fråga om hur intresserade och engagerade lärarna. Det är bekvämt och enkelt att bara vara i gymnasalen eller ute på fotbollsplanen.

Intervjuperson F säger att det är svårt att säga hur mycket tid han avsätter för friluftsliv under terminen. Han säger att han arbetar på en flexibel skola, där de kan avsätta en halv- eller heldag om de vill. Till vardags så säger han att det inte känns som att han jobbar så mycket med friluftsliv, det är långt ifrån okej säger han. På skolan har de 1-2 friluftsdagar per år. Tidigare har de haft 6-8 per år, orsaken till de minskade friluftsdagarna är att han nu arbetar själv som idrottslärare och att friluftsdagarna inte bara ligger på hans tjänst. På deras friluftsdagar har de längdskidor, utförsåkning, skridskor, friluftaktiviteter och orientering.

När de har friluftaktiviteter gör de upp eld, använder trangiakök och lär eleverna sätta upp tält.

Person F förankrar friluftslivet hos eleverna genom att försöka göra friluftaktiviteterna till en trevlig och mysig upplevelse utan tvång. Han arbetar för att eleverna skall få ett bestående intresse genom att anpassa friluftsvksamheterna till rådande väder för att inte utsätta eleverna för en negativ upplevelse där de fryser och är blöta. Han menar även att det är viktigt att kontrollera elevernas utrustning så att de inte har för korta stavar eller ovallade skidor. Det är roligare om utrustningen är bra. Enligt person F handlar det om att ha en fingertoppskänsla, speciellt för honom som arbetar i stan.

4.3 Lärarnas uppfattningar om friluftsliv

I följande avsnitt kommer vi att behandla de intervju svar som är kopplade till vår andra frågeställning: *Vad har personerna för uppfattningar om friluftsliv i deras yrke som lärare i Idrott och hälsa?* De intervjufrågor som bland annat svarar på denna fråga är: *Vad anser du att ämnet Idrott och hälsa ger eleverna för kunskaper, Vad tycker du är Idrott och hälsas viktigaste moment, Berätta hur du definierar friluftsliv. Är det någon skillnad på skolan och fritiden, Vad anser du att friluftaktiviteter ger eleverna, Vad vill du att eleverna skall ta med sig från friluftslivet i skolan, Hur anser du att elevernas kunskaper inom friluftsliv är?*

Intervjuperson A berättar att hon hoppas att idrott och hälsa ska bidra till att alla elever hittar något som de vill hålla på med. Vidare vill hon att de ska veta vikten av att röra på sig, äta rätt. Det viktigaste med idrott och hälsa är just att få alla att hitta något som de kan hålla på med i fortsättningen. Hon anser även att det är viktigt att eleverna rör sig under lektionen. Person A definierar friluftslivet i skolan som att lära eleverna hur man betar sig i naturen. Både när det gäller nedskräpning och sådant samt att hitta i skog och mark med karta och kompass. Vidare definierar hon friluftsliv som att vara ute i friska luften, orientering, slalom, turåkning kan vara friluftaktiviteter säger hon. Person A anser att friluftaktiviteter ger eleverna möjlighet att vara ute i skog och mark, känna lugnet. *"En avkoppling från den annars ganska stressiga miljö de har i skolan"* säger hon. Det ger även rekreation för att orka med berättar person A. Person A vill att eleverna efter friluftaktiviteterna i skolan ska våga ge sig ut i skog mark som vuxna. Veta att om de har en karta så hittar de hem. Hon vill även att de ska ha upptäckt hur roligt det är med friluftsliv så att de tar med sig det och gör sådant som vuxna också. Vidare menar hon att kunskapen bland eleverna om friluftsliv varierar. Har de gått i en enhet med lärare som är intresserade av friluftsliv och haft extra friluftsliv så är kunskapen bra. Har de inte det så kan det skilja mycket mellan klasserna. Hon menar även att elevernas varierande kunskaper beror på hur mycket de är ute hemma.

Intervjuperson B menar att eleverna kan få ganska mycket ut av idrotten. Person B menar att förutom idrottsliga kunskaper så får de ledarskap, socialkompetens, börjar förstå vad hälsa handlar om, friluftsliv, simning och första hjälpen. Det viktigaste momentet anser han är att försöka få eleverna att bli positiva till ämnet och att de fortsätter på sin fritid. Person B definierar friluftsliv som aktiviteter utomhus. Han menar att fotboll ute inte är friluftsliv. Det är när man har mer friluftsanpassade kläder. Orientering kan vara friluftsliv men det kan även i bedrivs i sportkläder menar han. Person B tycker att friluftaktiviteterna ger eleverna en helhetsbild. Allt ifrån klädsel till hur man agerar gentemot natur och fauna. Han vill även försöka skapa ett intresse för friluftsliv, att få eleverna att hitta sin nisch. Vidare vill han även ge baskunskaper om vad man kan göra under de olika årstiderna. Vad gäller elevernas kunskaper om friluftsliv anser person B att de borde vara bättre med tanke på området där de

bor. Många elever menar han kan inte använda stormkök, slå upp tält, göra eld eller klä sig efter väder och vind.

Intervjuperson C anser att idrottsämnet ska motivera eleverna till att motionera på egen hand nu och i framtiden. Han menar att ämnet även ger kunskaper i olika idrotter och aktiviteter. Det viktigaste momentet är hälsa och att må bra. Han definierar friluftsliv som att kunna vistas utomhus och ta sig fram i terräng på egen hand. Det är även att vistas ute för rekreation under alla årstider menar han. Person C tror att friluftsliv ger eleverna återhämtning och rekreation. Han hoppas vidare att friluftsliv ska ge eleverna möjlighet att prova på olika saker och hitta sin grej. Elevernas kunskaper inom friluftsliv anser han vara varierande. En del har riktigt dåliga kunskaper och andra har bra kunskaper. Friluftsliv är viktigt menar person C. Detta för att det är bra för hälsan men också för att många som bor i området gör det på grund av de möjligheter till friluftsliv som finns.

Intervjuperson D säger att det viktiga som deras ämne ger eleverna är ledarskap och samarbete. Viktigt är även att få med motorik, kondition och styrka. Det viktigaste momentet för eleverna är att efter avslutad utbildning fått ett fortsatt intresse för kondition och styrka. Det är inget moment i sig som är viktigast, utan en helhet där eleverna får prova på många olika aktiviteter. Friluftsliv för person D är att vara ute, det finns många olika sorters friluftsliv allt från jakt till bärplockning. Han ser dock ingen större skillnad på friluftsliv i skolan och på fritiden förutom att vissa saker inte förekommer i skolan. Friluftsliv är att man är ute i naturen och gör eld och lagar mat. Orienteringen kommer in i friluftslivet för att man skall kunna hitta, känna till tecken, hur solen står och kunna orientera sig efter den.

Person D anser att friluftaktiviteter ger eleverna mycket, särskilt de elever som inte är aktiva idrottare och de som gillar att vara ute i naturen. Eftersom många elever aldrig är ute i skogen skulle eleverna genom att ha mer friluftsliv få ut mer av det också. Eleverna skulle kunna uppleva att det är något annorlunda, ge dem en känsla, att vara tillsammans ute. Person D vill att eleverna skall ta med sig från friluftslivet i skolan är ett fortsatt intresse att vara ute samt kunskap om Allemansrätten. Han vill att eleverna skall vara ute för att det är härligt, åka upp till fjällen, åka skidor, vara ute på isen, grilla eller åka ut och paddla. Enligt person D är det att bara få vara ute som är upplevelsen med friluftsliv, det behöver inte vara så stora aktiviteter. Viktigt är en vetskap om vad man får och inte får göra. Han poängterar den stora fördelen vi har med att kunna vara ute i Sverige tack vare Allemansrätten: *"Det är en fördel vi har i Sverige, att vi får vara ute i skog och mark och elda, bara vi sköter oss"*.

Person D anser att elevernas kunskaper inom friluftsliv i allmänhet inte är så höga. Han säger: *"Det finns de som är ute mycket och håller på med jakt och fiske etc. De har givetvis goda kunskaper men i och för sig ganska smala"*. Överlag anser han att eleverna inte vistas så mycket i naturen samt att de kunskaper de har får de i skolan.

Intervjuperson E anser att Idrott och hälsa är skolans viktigaste ämne, där eleverna lär sig framförallt samarbete, men även att visa hänsyn, att röra på sig och att kunna umgås tillsammans. Det viktigaste momentet i Idrott och hälsa är att vara tillsammans, visa hänsyn, vara trygg och kunna bli accepterad för den man är. Hon anser att alla moment är viktiga, men de moment som eleverna har nytta av vid senare skeden i livet är viktiga. Detta för att komma ut och röra på sig eller för att ta med sina barn och till exempel åka skridskor. Hon säger att hon inte utbildar några elitidrottsmän, utan det viktiga är att få med sig en bas, träna motoriken och att alla skall få lika chans till detta.

Friluftsliv för person E är att kunna vara ute i alla väder, lära sig klä sig rätt och att ha rätt utrustning. Det är viktigt att visa på mångfalden som finns inom friluftslivet. Hon berättar att de inte gör några extrema saker inom friluftslivet, utan det viktiga är att få prova på skidor, orientering, att vara ute i skogen, vandra, paddla och fiska. Det är även bra om man kan väva samman friluftslivet med andra ämnen.

Person E anser att friluftsliv ger eleverna kunskaper för livet som de kan föra vidare. Hon säger: *"Det ger dom kunskaper för hela livet, som dom kanske kan ta med sig hem till sin familj eller tills senare då de själva får familj"*. Hon säger att det är viktigt att lära sig utnyttja årets alla årstider, att vara ute i skog och mark, vad man kan göra och vilken rekreation det ger. Även om eleverna inte tycker att det är kul just nu så har de i alla fall provat så att de kanske vågar och vill när de blir äldre. Person E vill att eleverna skall ta med sig känslan av att våga gå ut i skogen, plocka bär och svamp, lyssna på fåglar, tälta och åka skidor. Hon säger att det är många barn som aldrig får komma ut med föräldrarna, då är det viktigt att de får komma ut med skolan. Barnen får då se att det inte är så märkvärdigt, man måste inte ha gore-tex ställ utan man kan ta ett par bekväma skor och jacka och regnställ.

Person E beskriver att elevernas kunskaper inom friluftsliv varierar mycket, det är många barn som är ute mycket, men även många som inte är det. Hon anser inte att de är så jätte duktiga/kunniga inom friluftsliv, så hon ser att hon kan därför göra ett jätte arbete med eleverna. Hon tror att många föräldrar inte har tid, är intresserade eller orkar vara ute med barnen. Hon beskriver även att modet är annorlunda idag bland barnen, då man inte längre skall ha täckbyxor och vinterskor. Förr var barnen bättre klädda. Hon säger dock att med lite tjat så brukar det lösa sig. Det är viktigt att poängtera att det inte är viktigt att vara snygg när man är ute, det är lite olika hur tillåtande klasserna är mot varandra.

Intervjuperson F vill att eleverna skall genom Idrott och hälsa få en medvetenhet om deras egen hälsa och vikten av att röra på sig. Eleverna får genom alla moment en ganska bred kunskap. Person F tycker att alla moment är lika viktiga, men viktigast är inse hur viktigt det är att röra på sig och vilka former det finns för att röra på sig. Han tror att det fortfarande på många skolor är prestationsbaserat med mycket bollspel.

Person F är själv friluftintresserad privat, han beskriver att friluftsliv är ett naturligt sätt att leva. Han säger: *"Det är ju meningen också att grilla och gå och lalla på fjället själv med en bössa och vara ute, så det är ju mera som ett sätt att leva, en naturlig del"*. Han beskriver att på grund av det nutida läget så är det svårt för honom att utöva något friluftsliv på skolan. Han är själv och det är en bra bit att ta sig till skogar. Det blir ryckvis moment i skolan, mest genom friluftsdagar, då de åker skidor, cyklar, orienterar eller åker skridskor.

Person F svarar på vad han anser att friluftsliv ger eleverna för kunskaper att: *"Ångest, blöta, frusna kanske, nä, nog tror jag att man kan i dess bästa punkter hitta någon ro och harmoni, samklang, ingå i en helhet till allt det andra tror jag...å nå intresse för naturen"*. Person F beskriver att beroende på vart man bor så utövar man mer eller mindre friluftsliv naturligt. Han menar att för en person som bor nära naturen kommer det mer naturligt och är en självklarhet jämfört med någon som bor i en stad. I dagens samhälle finns även många ensamstående, där chansen finns att det inte är lika lätt och naturligt att gå ut och grilla korv tillsammans med familjen. I skolan faller friluftsliv in naturligt med andra aktiviteter då de grillar korv, gör scoutgrejer eller äventyrspedagogik.

Person F vill att eleverna skall från friluftslivet i skolan ta med sig en känsla av att man är trygg i naturen och att man faktiskt behöver friluftslivet som en naturlig del i livet för att må bra. Han anser att elevernas kunskaper inom friluftsliv är generellt dåliga, men det finns undantag. De elever som är ute mycket har bra kunskaper. Han beskriver att det överlag är stadsbarn som han undervisar och de har tyvärr sällan kläder och utrustning.

4.4 Idrott och hälsas roll som kulturbärare

I detta avsnitt kommer vi att behandla de intervju svar som motsvarar vår tredje frågeställning: *Vad har lärarna för uppfattning om deras ämne som eventuell kulturbärare av friluftslivet?* De intervjufrågor som bland annat berör denna frågeställning är: *Anser du att friluftsliv är viktigt? Betraktar du friluftsliv som kultur? Anser du att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet?*

Intervjuperson A svarar att hon anser friluftslivet är viktigt. Vidare menar hon att det är viktigt att lära sig hur man ska bete sig i skog och mark så att man inte förstör och skräpar ned. Friluftsliv är också ett bra sätt att koppla av på. Person A anser att friluftsliv är en sorts kultur: ” *en del människor tycker om friluftsliv, en del går på teater och en del tycker om musik. Alla de grejerna är kultur kan man säga* ”. Hon anser även att skolan via ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar att låta alla elever prova på friluftaktiviteter som föräldrarna annars kanske inte har råd med.

Intervjuperson B uppger att han anser att friluftsliv är viktigt. Han menar att friluftsliv är avkopplande, man kommer ut och kanske hittar sig själv. Vidare anser han att det är viktigt att lyfta Allemansrätten tillsammans med eleverna: ” *Sverige är ganska unikt med allemansrätten. Har vi inte friluftsliv och förstår vad det innebär med allemansrätten kan vi förstöra väldigt mycket*”. Person B säger att friluftsliv är kultur. Han säger även att det finns olika kulturer inom friluftslivet. Vidare berättar han att friluftsliv är en kultur som vi haft i många år och som vi måste bevara. Han anser även att idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare. Detta eftersom det står i styrdokumentet. Person B säger att friluftsliv är en kultur och ämnet ska vara kulturförankrat och då är det självklart att vi ska försöka föra ut det till eleverna.

Intervjuperson C berättar att han anser att friluftslivet är viktigt dels för att de bor där de bor med fina möjligheter och dels för att det är bra för hälsan. Han ser även friluftsliv som en kultur. Att friluftsliv är kultur syns där han bor, då det är folktomt på våren när alla är uppe till fjälls. Vidare så anser han även att i och med att friluftslivet ingår i kursplanen så har idrott och hälsa ett ansvar som bärare av det kulturarv som friluftslivet är.

Intervjuperson D anser att friluftsliv är viktigt eftersom människan mår bra av att vara ute i skogen. Han menar att man kan se på elever som aldrig är ute i skogen att de är rädda att gå vilse. Person D menar att det inte finns någon orsak att vara rädd i våra skogar eftersom det är sällan man stöter på något rovdjur. Vi har inget farligt i våra skogar. Han uttrycker hur trist det är att eleverna är rädda. Vidare beskriver han en besvikelse över att eleverna inte får samma möjligheter till att vara ute på högstadiet som de har på låg- och mellanstadiet. Han menar att det underlättar mycket att ha en klass själv eftersom man då kan fara ut en förmiddag om man vill. Person D uttrycker hur viktigt det är för elever som aldrig är ute i skog och mark och sitter inomhus mycket att komma ut. Genom att vara ute i skog och mark får man även bra motorik och samarbete tränas. Person D säger att med tanke på detta så är egentligen friluftsliv viktigare än de vanliga idrottslektionerna.

Person D betraktar friluftsliv som kultur, särskilt med tanke på de speciella möjligheter som finns i Sverige med Allemansrätten att vara ute i skog och mark. Han säger att vi har ett kulturarv där vårt samhälle till stor del är uppbyggt av en basindustri som utvinns ur skog och mark, därför kan man se det som ett kulturarv. I kulturarvet visar man vad vi lever av, har mycket av och så vidare.

Person D är tvetydig angående om han anser att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet. Eftersom friluftslivet står som kriterie i kursplanen så menar han att de har ett ansvar samtidigt som han undrar om friluftslivet bara skall ligga under Idrott och hälsa eller som en helhet som genomsyrar hela skolan. Han menar att det skulle vara bättre om det vara en helhet för hela skolan eftersom Idrott och hälsa har så korta lektioner. Eftersom det för närvarande ligger på Idrotten så menar han att ett samarbete är oundvikligt för att lös mer tid.

Intervjuperson E tycker att friluftsliv är jätte viktigt, hon säger: *"Ja, det är jätte viktigt. Alla skall få möjlighet att prova och vara ute i skog och mark, och våga!"*. Person E brinner själv för friluftsliv och att vara ute har varit en naturlig del av hennes liv ända sedan hon var liten. Hon vill ge sina elever samma chans till utevistelser som hon själv upplevt, även om hon är medveten om att familjer idag kan ha lite svårt att hinna med allt. Med tanke på detta så menar hon att det är bra att skolan ger den möjligheten till eleverna, så kanske eleverna själva vågar ta ut föräldrar och syskon i naturen och kanske grilla lite korv tillsammans.

Person E anser friluftsliv som kultur, hon brukar säga att alla bitar som ingår i friluftslivet är ett stort kulturarv. Till detta kulturarv räknar hon att vara ute i skog och mark, åka skidor på olika sätt, plocka bär och svamp och att åka skridskor. Hon menar att vi i norrland har sådana bra förutsättningar till friluftsliv med rejäla vintrar och närhet till skogar.

Person E anser att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet. Hon säger även att det står i både kurs- och läroplan som alla lärare är skyldiga att följa. Hon säger att de flesta gör det bästa de kan söderut även om de inte har snö, så om inte vi kan fullfölja läroplanerna här uppe så vore det hemskt, då gör man ett tjänstefel. Även om man själv inte brinner för friluftsliv så är det en av de viktigaste bitarna när man läser kurs- och läroplan för Idrott och hälsa.

Intervjuperson F tycker att friluftsliv är viktigt både för att det är en del i helheten och även för den kulturella biten också. Person F säger att Sverige är ett naturland så friluftsliv borde vara en naturlig del och då till stor del i Idrottsämnet. Han menar att friluftslivet bör lyftas fram ännu mer än vad det görs idag. Person F tycker att friluftsliv är kultur, särskilt här uppe i norrland.

Person F menar att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet och att det är ett ganska tungt ansvar, men att man genom skolan når alla. Person F tycker absolut att friluftsliv skall finnas i skolan, men undrar om det är idrottslärarna som skall ha det sista stora ansvaret för att bära friluftslivet vidare. Han menar att det borde ligga på fler än bara idrottslärarna. Han nämner även att eleverna på låg- och mellanstadiet har bra förutsättningar till att utöva friluftsliv med deras lärare, med andra ord så borde alla lärare arbeta med friluftsliv. Han beskriver att man skulle kunna jobba med friluftsliv som en speciell inriktning redan tidigt. Han berättar om sin dotter som redan gjort en topptur på nio kilometer utan

problem tack vare att familjen är ute mycket och hon därmed fått en bra bas. Hon tycker även att det är roligt att vara ute.

4.5 Analys av intervjuer

I följande del kommer vi att presentera vår analys av den information som beskrevs i resultatet. I vår analys har vi gjort en jämförelse och letat efter likheter och olikheter i intervjupersonernas svar.

4.5.1 Presentation av intervjupersonernas bakgrund

Av våra intervjupersoner är två kvinnor och fyra män, varav samtliga är 35 år eller äldre. Intervjupersonerna har arbetat som lärare i Idrott och hälsa mellan tre till 23 år. Fyra av personerna har gått en idrottslärarutbildning på Gymnastik och Idrottshögskolan, en har en norsk idrottsutbildning och den sista har en lärarutbildning med inriktning på Idrott och hälsa. Personerna har varierande idrottsliga bakgrunder så som orienterare, handbollsspelare, längdskidåkare, kanotist, cyklist, löpare och skidorienterare. Vanligaste förekommande sporterna är längdskidåkning och orientering. Elevantalen på skolorna varierar från 200-500 elever. Personerna undervisar alltifrån 100 elever till 272 elever. De flesta skolornas lokalisering är relativt fördelaktiga. En skola ligger mitt i centrala stan och har relativt långt till friluftsområden, medan de övriga har friluftsområden på gång- eller cykelavstånd.

4.5.2 Lärarnas arbete med friluftsliv

Här redogör vi för intervju svar som motsvarar vår första frågeställning som är: *På vilket sätt och i vilken utsträckning arbetar lärarna med friluftsliv på deras skola?*

Samtliga intervjupersoner anger att det är svårt att ange hur många timmar per termin som de avsätter för friluftaktiviteter, men beskriver att de har mycket utöverksamhet under terminerna. Rent friluftsliv anger person A att hon har tre till fyra veckor per år, person D anger att han inte avsätter mycket tid för friluftsliv eftersom det är svårt att hinna med och person E säger att friluftsliv är ungefär en åttondel av allt hon gör, de övriga säger inte konkret hur mycket de arbetar med friluftsliv.

Antalet friluftsdagar som förekommer är en till sju, det vanligaste är två friluftsdagar per år. På friluftsdagarna har de aktiviteter som längdåkning, utförsåkning, skridskor, hockeyturneringar, promenader, ridning, fotboll, orientering, skoter, pimpling, cykling, minigolf, pulkåkning, samarbetsövningar, paddling, friidrott, cykelorientering samt skoljogg.

Alla utom en arbetar inte särskilt mycket med friluftsliv under lektionstid, de arbetar mer med friluftsliv genom friluftsdagar och temadagar. Vanligt förekommande är att friluftaktiviteter bedrivs i arbetslag eller enheter. På frågan om deras uppfattning om vad som står skrivet i styrdokumentet om friluftsliv så fick hälften söka efter styrdokumentet för att kunna uttala sig. Tre av personerna var välinförstådda in vad som står skrivet i styrdokumentet. De tre som var insatta i styrdokumentet tyckte att det stod mycket och tydligt skrivet om friluftsliv samt att friluftslivet har en stark betoning. Övriga upplevde att det inte står så mycket om friluftsliv.

Person A och D anger att de inte arbetar så mycket med att förankra friluftslivet hos eleverna under lektionstid. Person A försöker dock skapa lustfyllda aktiviteter inom till exempel skidor. Genom att börja tidigt med orientering så får hon eleverna att bli trygga och genom lagom svåra uppgifter få dem att känna att de lyckas. Person D arbetar för att eleverna skall få

en upplevelse under friluftsdagarna och när de har orientering som kan leda till ett framtida intresse. Han säger att det är viktigt att mor- och farföräldrar för vidare arvet om vad man får och inte får göra i naturen. Person B säger att hela skolan arbetar med att förankra friluftslivet. Han arbetar extra varje vecka i en enhet med friluftsliv för att förankra och skapa intresse för friluftsliv. Person C arbetar med förankrandet genom att vara positiv och uppmuntrande. Han försöker få eleverna att uppskatta friluftsliv och på så sätt även skapa intresse. Person E arbetar för att förankra friluftslivet hos eleverna genom att prata, förklara och diskutera med eleverna om vad som står i våra styrdokument. Hon arbetar för att eleverna skall få ett bestående intresse för friluftsliv. Person F förankrar friluftslivet hos eleverna genom att försöka göra friluftaktiviteterna till en trevlig och mysig upplevelse utan tvång. Han arbetar för att eleverna skall få ett bestående intresse genom att anpassa friluftaktiviteterna till rådande väder och ser till att eleverna har bra utrustning, detta eftersom han inte vill utsätta eleverna för en negativ upplevelse av friluftsliv.

4.5.3 Lärarnas uppfattningar om friluftsliv

Här presenterar vi information som svarar mot vår andra frågeställning som är: *Vad har personerna för uppfattningar om friluftsliv i deras yrke som lärare i Idrott och hälsa?*

Samtliga intervjupersoner uttrycker att det viktigaste med ämnet Idrott och hälsa är att eleverna får insikt och kunskap om betydelsen av fysisk aktivitet för den egna hälsan nu och i framtiden. Samtliga personer definierar friluftsliv som aktiviteter utomhus och vanligt förekommande är att kunna orientera sig. Person A anser även att friluftsliv i skolan är att lära eleverna hur man beter sig i naturen och Allemansrätten. Person B och E poängterar vikten av rätt anpassad klädsel samt att kunna vara ute under alla årstider. Person C lägger även vikt på att kunna ta sig fram i terräng på egen hand samt att vistas ute för rekreation. Person D nämner även att göra upp eld, laga mat och orientering efter solen. Person F beskriver friluftsliv som ett naturligt sätt att leva. I skolan blir det dock ryckvis genom friluftsdagar där de åker skidor, cyklar, orienterar eller åker skridskor.

Hälften av intervjupersonerna anser att friluftsliv ger möjlighet till återhämtning och rekreation. Tre personer tycker även att en viktig del som eleverna tar med sig från friluftslivet i skolan är att känna trygghet och våga ge sig ut i skog och mark. Person B och E anser att det är viktigt att lära sig utnyttja årets alla årstider och vad man kan göra. Person B och D anser att det är viktigt att eleverna får med sig kunskaper om Allemansrätten. Person C tror hoppas att friluftsliv ska ge eleverna möjlighet att prova på olika saker och hitta sin grej. Person D anser att friluftaktiviteter ger eleverna mycket, särskilt de elever som inte är aktiva idrottare och de som gillar att vara ute i naturen. Eleverna skulle kunna uppleva att det är något annorlunda, ge dem en känsla, att vara tillsammans ute. Det person D vill att eleverna skall ta med sig från friluftslivet i skolan är ett fortsatt intresse att vara ute. Person E anser att friluftsliv ger eleverna kunskaper för livet som de kan föra vidare till sin familj och senare till sina egna barn. Hon poängterar även vikten av att eleverna får komma ut med skolan eftersom det är många barn som aldrig får komma ut med föräldrarna. Person F tror att friluftsliv kan ge elever en känsla av ångest, blöta och frusenhet. Han hoppas dock att friluftsliv ger ett intresse för naturen där man kan hitta ro och harmoni. Person F vill att eleverna skall från friluftslivet i skolan ta med sig en känsla av att man faktiskt behöver friluftslivet som en naturlig del i livet för att må bra.

Alla intervjupersoner utom en uttrycker att elevernas kunskaper inom friluftsliv varierar. Person A menar att faktorer som lärarnas intresse för friluftsliv samt hur mycket eleverna är ute på sin fritid spelar in när det gäller elevernas kunskapsnivåer. Person B, E och F anser att

elevernas kunskaper generellt är dåliga. Person E och F säger att det finns undantag, de elever som är ute mycket har bra kunskaper. Person D anser att elevernas kunskaper inom friluftsliv inte är så höga. Person F beskriver att det överlag är stadsbarn som han undervisar och de tyvärr sällan har kläder och utrustning. Person F beskriver att beroende på vart man bor så utövar man mer eller mindre friluftsliv naturligt. Han menar att för en person som bor nära naturen kommer det mer naturligt och är en självklarhet jämfört med någon som bor i en stad.

Av våra intervjupersoner anser samtliga att friluftsliv är viktigt. Person A och B menar att friluftsliv är viktigt med tanke på Allemansrätten, där eleverna lär sig hur man ska bete sig i skog och mark. Person B menar att friluftsliv kan vara oerhört avkopplande när man kommer ut och kanske hittar sig själv. Intervjuperson C berättar att han anser att friluftslivet är viktigt dels för att de bor i ett område med fina möjligheter samt för att det är bra för hälsan. Intervjuperson D anser att människan mår bra av att vara ute i skogen. Person D uttrycker hur viktigt det är för elever som aldrig är ute i skog och mark och sitter inomhus mycket att komma ut. Genom att vara ute i skog och mark får man även bra motorik och samarbete tränas. Person D säger att med tanke på detta så är egentligen friluftsliv viktigare än de vanliga idrottslektionerna. Person E tycker att alla elever skall få möjlighet att prova på och vara ute i skog och mark, och framför allt våga. Person E anser att det är viktigt att skolan ger eleverna möjlighet till friluftsliv eftersom många barn i dag inte får uppleva friluftsliv annars. Person F säger att Sverige är ett naturland och därför borde friluftsliv vara en naturlig del och därmed till stor del i Idrottsämnet. Han menar att friluftslivet bör lyftas fram ännu mer än vad det görs idag.

4.5.4 Idrott och hälsas roll som kulturbärare

I följande stycke uppvisar vi svar från intervjupersonerna som svarar mot vår tredje frågeställning som är: *Vad har lärarna för uppfattning om deras ämne som eventuell kulturbärare av friluftslivet?*

Samtliga personer anser att friluftsliv är kultur. Person A anser att friluftsliv är en kultur eftersom vi alla gillar olika saker, en del tycker om friluftsliv, en del teater och andra musik. Person B menar att friluftsliv är en kultur som vi haft i många år som vi måste bevara. Person D betraktar friluftsliv som kultur eftersom vi i Sverige speciella möjligheter att vara ute i skog tack vare Allemansrätten. Han säger att vi har ett kulturarv där vårt samhälle till stor del är uppbyggt av en basindustri som utvinns ur skog och mark, därför kan man se det som ett kulturarv. I kulturarvet visar man vad vi lever av, har mycket av och så vidare. Person E brukar säga att alla bitar som ingår i friluftslivet är ett stort kulturarv. Till detta kulturarv räknar hon att vara ute i skog och mark, åka skidor på olika sätt, plocka bär och svamp och att åka skridskor. Hon menar att vi i norrland har sådana bra förutsättningar till friluftsliv med rejäla vintrar och närhet till skogar.

Alla intervjuade lärare anser att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet. Person A anser att många elever inte får chansen att pröva på mycket i friluftslivet om det inte vore genom skolan på grund av bristande intresse eller ekonomi.

Person B, C och E syftar till friluftslivets betoning i styrdokumentet. Person B, C, D och E anser att friluftsliv är kultur och ämnet ska därmed vara kulturförankrat, vilket innebär att lärarna och skolan har ett ansvar att föra friluftslivet vidare. Person D och F ifrågasätter dock om ansvaret bara skall ligga på Idrott och hälsa, utan vara en helhet som genomsyrar hela skolan. Person E menar även alla lärare är skyldiga att följa det som står i både kurs- och

Resultat

---

läroplan, om inte så gör man ett tjänstefel. Hon säger även att även om man själv inte brinner för friluftsliv så är det en av de viktigaste bitarna när man läser kurs- och läroplan för Idrott och hälsa.

5 Diskussion

I följande avsnitt kommer vi att först att diskutera vår studies validitet och reliabilitet för att sedan diskutera metoderna som vi använt oss av. Efter det följer en diskussion kring det resultat vi fått fram genom frågeställningarna samt en diskussion kring vårt syfte, samt ett försök att besvara syftet med studien.

5.1 Validitet och reliabilitet

Syftet med vår studie var att undersöka vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt ämnets roll som kulturbärare av friluftslivet. Vi har strävat efter att ha ett kritiskt förhållningssätt under vår studie. Detta för att kunna ha distans till arbetet och för att inte påverka våra intervjupersoner med våra egna åsikter eller förväntningar och därmed resultatet.

Med validitet menas att forskaren försöker tillförsäkra att han verkligen mäter det han ämnar mäta. (Patel & Tebelius, 1987). Med reliabilitet menas hur väl mätinstrumentet motstår olika slumpinflytanden, med andra ord hur tillförlitlig studien är.

Vi bedömer att validiteten i vår studie är hög eftersom vi genom våra intervjufrågor fått de svar vi hade för avsikt att undersöka. Vi tror dock att ett större antal intervjupersoner på olika skolor hade kunnat ge ett bredare och djupare svar, men på grund av de tidsramar vi hade var detta inte möjligt. Våra intervjuer är även genomförda under samma tid som arbetet skrevs. Vi anser även att vi fått en rimlig information tack vare att vi har haft en viss kännedom om intervjupersonernas arbetssituation. Patel och Tebelius (1987) skriver att när forskaren har vetskap om intervjupersonens livssituation ökar chanserna till en rimlig information. Detta beror på att forskaren i och med vetskapen har möjlighet att relatera till sina egna erfarenheter och ge intervjupersonen ingivelser att ta upp förhållanden som annars skulle ha utelämnats. Vi är båda blivande lärare i Idrott och hälsa och är friluftslivsintresserade och kunde därför relatera till våra tidigare erfarenheter under intervjutillfällena.

Det kan dock förekomma en viss normativ risk för hur våra intervjupersoner svarat på vissa intervjufrågor. Detta grundar sig på kopplingen mellan våra intervjufrågor och skolans styrdokument som lärarna är skyldiga att följa. Konsekvensen kan eventuellt bli att lärarna skulle känna sig obekväma med att uttrycka en avvikande åsikt från gällande styrdokument. Några intervjupersoner har dock framfört saker som går emot deras styrdokument, vilket förhoppningsvis grundar sig i att de hade en vetskap om att uppgifterna skulle behandlas konfidentiellt

I enhetlighet med Patel och Tebelius (1987) har vi lämnat syftet till intervjupersonerna i förväg och därmed anser vi att reliabiliteten är stor. Samtliga intervjupersoner är utbildade och verksamma idrottslärare och borde därför ha goda kunskaper i ämnet, vilket medför en ökad reliabilitet. Vi bad även intervjupersonerna att definiera friluftsliv vilket underlättar vår analys eftersom vi vet vad de innefattar i ordet friluftsliv.

Vi har även skrivit ut intervjuerna ordagrant och gjort vårt bästa för att tolka dem utan att försköna eller förbättra till fördel för vårt resultat. Eftersom vi genomförde intervjuerna på egen hand och i två olika städer, är vi medvetna om att tolkningen av intervjuerna kan ha

påverkats, men eftersom vi har spelat in intervjuerna och har haft möjlighet att återvända till intervjuerna flertalet gånger så anser vi att tillförlitligheten ändå är hög.

5.2 Metoddiskussionen

I enlighet med Håkan Larsson har vi gjort en fenomenologisk studie, där vi haft ett konstruktivistiskt tankesätt. (Engström & Redelius, 2002). En viss tyngd i vårt arbete ligger i ett sociokulturellt perspektiv.

I vår överambition hade vi i våra intervjuer frågor som syftade till att få en bakgrund till varje intervjuperson som till exempel utbildning och idrottslig bakgrund. Tanken med bakgrundsfrågor var att de skulle ge oss en bredare bild av varje intervjupersons tidigare erfarenheter och nutida situation, som eventuellt kunde hjälpa oss analysera dennes svar och se eventuella likheter eller skillnader mellan de olika intervjupersonerna. När vi hade genomfört intervjuerna insåg vi att vi inte kunde tillgodogöra oss all information vi fått under intervjuerna, detta på grund av de tidsramar vi hade samt att intervjupersonernas bakgrundsfrågor inte var kopplade direkt till vårt syfte. Hade vi haft mer tid till förfogande och kunnat göra mer intervjuer hade eventuellt bakgrundsfrågorna kunnat hjälpa oss att se likheter och skillnader mellan olika lärare och skolor. På grund av vår studies storlek har vi valt att inte göra några större generaliseringar genom att koppla våra analyser till bakgrundsfrågorna.

För att kunna registrera intervjuerna på ett enkelt och säkert sätt hade vi en bandspelare. Våra intervjupersoner gav alla sitt medgivande till inspelningen och vi försäkrade dem att informationen skulle behandlas konfidentiellt. Vi valde att inte använda oss av videobandspelare eftersom vi tror att intervjupersonerna inte skulle känna sig lika avslappnade och detta kunde därmed påverka intervjuaren. Genom att använda sig av en bandspelare behöver inte intervjuaren sitta och anteckna svaren hela tiden, vilket tar tid och risken finns att det fria samtalet påverkas. (Kvale, 1997). Kvale beskriver att vid användandet av en bandspelare kan intervjuaren helt koncentrera sig på ämnet och intervjupersonen. En annan fördel med användandet av bandspelare är att det går att återvända till intervjun flera gånger, detta för att kunna återge intervjun så exakt som möjligt. Detta hade en stor betydelse för oss eftersom vi utan bandspelare inte kunnat återge informationen så precist som vi ville.

Vi berättade för intervjupersonerna om syftet med studien, detta enligt Patel och Davidsson (2003) som menar att syftet skall klargöras för att motivera intervjupersonerna till att svara på intervjufrågorna. Intervjupersonerna fick även intervjufrågorna i förväg, detta för att vi ville att intervjupersonerna skulle känna sig avslappnade och vara förberedda, för att få så utförliga svar som möjligt. Som tidigare nämnt funderade vi i efterhand om det inte förelåg en viss normativ risk med detta eftersom frågorna kretsade kring deras undervisning och är till viss del kopplade till styrdokumentens betoningar på arbetet med friluftsliv. Med detta i tankarna borde vi kanske ha gjort vår intervju enligt Kvales (1997) tankar om att i vissa intervjuundersökningar undanhålls syftet för att på så sätt undvika att påverka intervjupersonens åsikter och tankar kring frågorna.

Vid bearbetning, analys och tolkning av materialet använde vi oss av en av Kvales (1997) metoder, meningskoncentrering och inspirerades av den narrativa struktureringen också beskriven av Kvale, för att registrera intervjupersonernas uppfattningar och upplevelser. Dessa metoder var till stor hjälp för att lättare kunna förminska och sammanfatta det viktiga i intervjuerna samt utvidga intervjutexten genom att utveckla den potentiella meningen. Det första vi gjorde i enlighet med Patel och Tebelius (1987) var en genomläsning av texten utan

att ha några föreställningar om innehållet. Efter genomläsningen sorterade vi texten efter hur delarna hörde ihop för att kunna upptäcka eventuella meningsbärande delar.

5.3 Resultatdiskussionen

Under följande rubrik kommer vi att diskutera vår studies resultat kopplat till bakgrunden. Vi kommer först att diskutera kring våra tre frågeställningar för att sedan diskutera kring och försöka besvara vårt syfte som var att, *undersöka vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt deras uppfattning om ämnets roll som kulturbärare av friluftslivet.*

5.3.1 Lärarnas arbete med friluftsliv

Här diskuterar vi de svar vi fått från våra intervjuer som svarar på vår första frågeställning, *på vilket sätt och i vilken utsträckning arbetar lärarna med friluftsliv på deras skola?*

Vår studie visar på att friluftsliv inte är en vanlig förekommande aktivitet eller del av ämnet Idrott och hälsa. Våra intervjupersoner arbetar på lite olika sätt och i olika utsträckning med friluftsliv på deras skolor. Intressant var att majoriteten anser att de arbetar lite eller inget alls med friluftsliv under lektionerna, även tidigare forskning visar på att friluftsupervisningen är en sparsamt förekommande del i undervisningen. (www.naturvardsverket.se). Detta trots att friluftsliv uttryckligen står skrivet som en del i kursplanen för Idrott och hälsa. Under rubriken ämnets syfte och roll står följande: *”Under generationer har rörelseaktiviteter och friluftsvksamheter utvecklats. Ämnet ger kunskaper om deras framväxt, erfarenheter av att delta i dem och färdigheter i att bedriva dem”*. (www.skolverket.se). En av våra intervjupersoner säger att friluftsliv omnämns både i skolans kurs- och läroplan. Personen uttrycker att vi här i norrland har bra förutsättningar för att arbeta med friluftsliv och ser det som ett tjänstefel om man inte fullföljer styrdokumentet. Flera studier och utvärderingar av ämnet Idrott och hälsa och friluftsupervisningen visar på att ämnet innehållsmässigt inte förändrats sedan tidigare läroplaner, med andra ord har förändringarna som kom med 1994 års läroplan inte efterföljts. (www.naturvardsverket.se).

Samtliga intervjupersoner anser att det är svårt att ge en precis tidsangivelse för hur mycket de arbetar med friluftsliv. En sak vi reflekterade över var att definitionen av friluftsliv verkade spela en stor roll över hur mycket de ansåg sig arbeta med friluftsliv. En del räknade till exempel utevistelser eller orientering som friluftsliv medan andra bara räknade aktiviteter så som lägerliv eller långfärds-kridskor som friluftsliv. Några uttryckte att lektionstiden inte räcker till för arbete med friluftsliv. Önskemål uttrycktes om samarbete mellan ämnen för att få lös mer tid för friluftsliv. Vår studie visar på att detta kan vara en bra idé med tanke på att den skolan som har en friluftsuprofilering med samarbete över ämnena verkar ha mer friluftsliv än de övriga skolorna i vår studie.

Samtliga personer bedömer att de arbetar med friluftsliv genom antingen friluftsdagar, arbetslag eller profileringar. Av vår studie framgår att friluftsdagarnas antal varierar mellan skolorna, även andra studier visar på stor variation mellan skolor i antal friluftsdagar. (Skolverket, 2005). Friluftsdagarnas uppbyggnad och aktiviteter varierar lite mellan skolorna. Det vi uppmärksammade var att det under friluftsdagarna förekommer aktiviteter som till exempel fotbollsturneringar, friidrott, hockey och andra verksamheter som mer är kopplade mot sport och tävling än friluftsliv. Ser vi till vad definitionerna av friluftsliv uttrycker är det tveksamt om dessa dagar ska kallas friluftsdagar. Enligt tidigare studier av genomförda friluftsdagar på skolorna hade endast en tredjedel av friluftsdagarna inslag av friluftsliv. Av

studier framkommer det även att det läggs större vikt på idrottsliga aktiviteter än på friluftsliv. (www.naturvardsverket.se). Det resultatet stämmer även väl överens med vår studie.

Anmärkningsvärt är att några lärare i intervjuerna nämner att lärares intresse och engagemang för friluftsliv är av betydelse för elevernas undervisning eftersom en stor del av friluftsverksamheten ligger på arbetslagens initiativ. Med tanke på detta menar vi att det ligger en fara i att friluftsupervisningen inte blir likvärdig överallt. Även tidigare forskning visar på att det förekommer stora skillnader mellan skolorna i utformning, tid till förfogande och materiella förutsättningar när det gäller friluftsupervisningen. (Skolverket, 2005). Samtliga lärare anser att de arbetar för att eleverna skall få ett framtida intresse för friluftsliv även om alla inte arbetar med att förankra friluftslivet under lektionstid. Vi gör därmed bedömningen att alla elever inte får friluftsupervisning i samma utsträckning och därmed inte heller samma förutsättningar för kunskaper och upplevelser i friluftsliv samt förutsättningar för ett framtida intresse för friluftsliv och miljö.

5.3.2 Lärarnas uppfattningar om friluftsliv

Här diskuterar vi de svar vi fått från våra intervjuer som svarar på vår andra frågeställning, *Vad har personerna för uppfattningar om friluftsliv i deras yrke som lärare i Idrott och hälsa?*

Vi tycker att många av intervjupersonerna är lite otydliga i deras definition av friluftsliv, vilket kan bero på att de inte har reflekterat över en definition tidigare. De flesta intervjuade lärare anser att ämnet Idrott och hälsa ger eleverna många kunskaper, som till exempel ledarskap, social kompetens, medvetenhet om hälsa och vikten av att röra på sig samt kunskaper i idrotter. Det vi upptäckte var att endast en av lärarna nämnde att eleverna får kunskaper i friluftsliv. Enligt vår studie anser samtliga lärare att deras elever inte har speciellt bra kunskaper inom friluftsliv, endast de elever som håller på mycket med friluftsliv på fritiden har goda kunskaper. Det är viktigt att uppmärksamma detta tycker vi med tanke på att enligt kursplanen för Idrott och hälsa så utgör friluftsliv en viktig del av ämnets uppbyggnad och karaktär, där det står att:

”Under generationer har rörelseaktiviteter och friluftsverksamheter utvecklats. Ämnet ger kunskaper om deras framväxt, erfarenheter av att delta i dem och färdigheter i att bedriva dem... Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditioner som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsverksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor”. (www.skolverket.se).

Forskning visar även på att lärare i Idrott och hälsa anser att elevernas kunskaper inom friluftsliv är små. (Skolverket, 2005). Studier visar även att endast 40 procent av eleverna i årskurs 6 anser att de fått kunskaper om friluftsliv, i årskurs 9 endast 25 procent och i gymnasiet 12 procent. Vår reflektion av denna insikt i våra intervjupersoners åsikter och tidigare forskning blir därmed en undran över varför det inte arbetas mer med friluftsliv i skolan för att höja kunskapsnivån, särskilt med tanke på det stöd som finns i skolans styrdokument.

Alla lärarna uttrycker att friluftsliv är viktigt, men det verkar inte som om friluftsliv är en prioriterad kunskap Idrott och hälsa skall ge eleverna. Samtliga intervjupersoner uttrycker att det viktigaste med ämnet Idrott och hälsa är att eleverna får insikt och kunskap om betydelsen av fysisk aktivitet för den egna hälsan nu och i framtiden, vilket även tidigare studier visar på.

I en studie fick lärare i Idrott och hälsa i uppgift att nämna tre lärdomar som de ansåg vara viktigast inom Idrott och hälsa, de tre vanligaste var att ha roligt genom fysisk aktivitet, förbättrad fysik och att eleverna skulle få en positiv syn på sin kropp. (Skolverket, 2005). Av de tolv lärdomarna som rapporten visar, nämnde ingen konkret några kunskaper inom friluftsliv.

I vår studie upptäckte vi att tre lärare uttryckte omedvetet att sociokulturella faktorer spelar in för utövandet och kunskaperna inom friluftsliv. Detta genom att intervjupersoner uttryckt att olika faktorer spelar en roll för friluftsutövandet, exempel på dessa faktorer är boendeområde, föräldrar och mor- och farföräldrars roll i att föra kunskaper vidare samt att elevernas kunskaper beror mycket på föräldrarnas tid och engagemang. En annan intressant aspekt som en av våra intervjupersoner beskriver är att eftersom det är stadsbarn han arbetar med har de inte i samma utsträckning kläder och utrustning som barn i andra områden. Han menar att beroende på var man bor så utövar man friluftsliv mer eller mindre naturligt. För en person som bor nära naturen är det mer självklart och naturligt med friluftsliv jämfört med en som bor inne i en stad. Enligt Säljö (2000) är människans sätt att tänka, hennes beteende, kommunikation, och verklighetsuppfattning är framställda av kulturella och sociala erfarenheter, där lärandet sker både i familjen och i skolan. Även habitus reglerar våra val enligt Larsson, där de sociala miljöer som vi föds och växer upp i samt våra erfarenheter och minnen från barndomen skapar handlings- och tankemått. (Engström & Redelius, 2002). Utifrån dessa ramar utvecklar vi olika smak och livsstilar vilket kan kopplas till att hälften av våra intervjupersoner uttrycker miljöns, boendets och familjens betydelse för friluftsliv, något som stämmer överens med vårt teoretiska antagande om den sociokulturella betydelsen för friluftsliv. I forskning som Friluftsrådet gjort, framkommer att en växande del av befolkningen växer upp i tätorter utan möjlighet till naturkontakt. (www.naturvardsverket.se). Vår studie visar även på att barn i städerna inte har samma möjligheter och erfarenheter från friluftsliv som barn i naturnära områden. Med dessa insikter inser vi vikten av att alla barn får rikliga och lika möjligheter till friluftsliv i skolan. Om inte skolan tar det ansvar de är ålagda att göra med friluftsliv så kommer många barn att växa upp med en avsaknad av friluftsliv och naturupplevelser. Detta kan enligt forskning bidra till att skapa en vuxen befolkning som, utan naturupplevelser under uppväxtåren, inte har ett intresse för vård och hushållning av jordens resurser. (www.naturvardsverket.se). Detta stärker vår uppfattning om den sociokulturella betydelsen för friluftsliv samt hur pass viktigt arbetet med friluftsliv inom skolan är för ett framtida intresse för vår miljö och natur. Vikten av naturupplevelser för ett framtida intresse för miljö och natur lyfter även kursplanen för Idrott och hälsa i Läroplanen 1994 som framför att: ”Genom friluftsverksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. Ämnet bidrar på så sätt till att väcka engagemang för betydelsen av att skydda och vårda natur och miljö”. (www.skolverket.se).

Lärarnas uppfattning i vår studie är att friluftsliv ger rekreation och hälsa. Andra studier har även visat på ett samband mellan utevistelse och hälsotillstånd. (www.naturvardsverket.se). Lärarna i vår studie beskriver även att det är viktigt för alla elever att få komma ut i skog och mark, särskilt de elever som aldrig annars är ute. Något som de flesta intervjuade har uttryckt är att friluftsliv borde vara en naturlig och stor del i idrottsämnet så att alla vågar gå ut i skog och mark. Friluftsrådet menar att skolan kan via friluftsliv grundlägga en vana och trygghet i naturen, där barnen och ungdomarna finner rika naturupplevelser och fascination inför naturen. (www.naturvardsverket.se). Vi menar att det är lärarnas skyldighet att, i enlighet med våra intervjupersoners åsikter om att friluftsliv borde vara en naturlig och stor del av

idrottsämnet, se till att alla elever får likvärdiga förutsättningar till kunskaper och erfarenheter av friluftsliv under deras skolgång.

5.3.3 Idrott och hälsas roll som kulturbärare

Här diskuterar vi de svar vi fått från våra intervjuer som svarar på vår tredje frågeställning, *Vad har lärarna för uppfattning om deras ämne som eventuell kulturbärare av friluftslivet?*

Vår studie visar att lärarna i Idrott och hälsa anser att friluftsliv är kultur. Lärarna i studien uttrycker att friluftsliv är lika mycket kultur som teater eller musik och att friluftsliv är en kultur som vi haft i många år som vi måste bevara. Enligt Riksantikvarieämbetet är kulturmiljöer och kulturarv viktiga delar av vår livsmiljö och spelar stor roll för vår livskvalitet. (www.raa.se). Socialmedicinska studier har även visat att kultur och kulturarv medverkar till en bra folkhälsa. Även vi håller med om att friluftsliv är en kultur med en drygt hundraårig historia som vi anser är väl värt att bevara och föra vidare till nästa generation. (Sandell & Sörlin, 2000).

Enligt Riksantikvarieämbetet är kultur något som alla skapar och som alla är en del av, samma person tillhör flera grupper och är en del av flera olika kulturer. (www.raa.se). Vi anser som tidigare nämnt att friluftsliv är en viktig del av vårt svenska kulturarv och att skolan och ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar att föra detta kulturarv vidare till kommande generationer. Även våra intervjupersoner anser även att ämnet Idrott och hälsa har en viss roll som kulturbärare av friluftslivet. I detta arv anser några att Allemansrätten har en viktig del och är en grund till de möjligheter vi har i Sverige idag att vara ute i skog och mark. På frågan om hur de arbetar med friluftsliv finner vi tyvärr att många inte arbetar med Allemansrätten, vilket är synd med tanke på hur unik den är och hur viktiga kunskaperna om den är. Allemansrätten har varit och är en förutsättning för friluftstraditionen och friluftsutövandet i Sverige. (Sandell & Sörlin, 2000).

En annan viktig aspekt som några av intervjupersonerna nämner är att friluftsliv och kulturarv står i styrdokumenterna och att eftersom friluftsliv är en kultur och ämnet ska vara kulturförankrat så är det självklart att Idrott och hälsa ska försöka föra ut det till eleverna. Enligt John Dewey är skolan samhällets styrinstrument både när det gäller elevernas egen utveckling och landets framtid. Dewey menar att pedagogik handlar om att reproducera värderingar, kunskaper och färdigheter från en generation till en annan. (Hartman, Lundgren & Hartman, 2004). Enligt läroplanen för 1994, Lpo 94, skall eleverna ha en förtrogenhet med centrala delar av vårt svenska och nordiska kulturarv. (www.skolverket.se). Det står även att utbildning och fostran är en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv med värde, traditioner och kunskaper från en generation till nästa, där vi ser att ämnet Idrott och hälsa har en stor möjlighet och ett ansvar att bära denna tradition vidare. En fundering som vuxit fram under vår studie är om friluftslivet bara skall ligga under Idrott och hälsa, detta eftersom några av våra intervjupersoner uttryckt att det är ett ganska tungt ansvar för ämnet Idrott och hälsa att bära ensam. Vi skulle gärna se att hela skolan skulle arbeta med friluftsliv för att på ett naturligt och rikligare sätt kunna föra detta kulturarv vidare. Ligger friluftslivet på hela skolans ansvar så tror vi även att det skulle bli lättare med både tid och resurser för friluftsarbetet. Enligt Riksantikvarieämbetet krävs ett kulturarv och en framtidstro som handlar om de enorma möjligheter som finns att utveckla kulturarvarbetets mångfaldsperspektiv, där stor vikt bör läggas vid arbetet med barn och ungdomar. (www.raa.se). Inom friluftslivet finns en potential att utveckla dess kulturarbete menar vi. Det finns redan ett starkt stöd i styrdokumenterna för kulturarbete och friluftsliv. Vi tror även att ett kontinuerligt och frekvent arbete och utövande av friluftsliv måste ske för att eleverna skall

kunna få ett framtida intresse som leder till en medvetenhet och kunskaper i detta kulturarv, som även kan bidra till en miljö och naturmedvetenhet.

5.3.4 Reflektioner kring syfte, slutsatser och kommande yrkesroll

Syftet med vår studie var att undersöka *vad lärare i Idrott och hälsa har för uppfattningar om friluftsliv samt deras uppfattning om ämnets roll som kulturbärare av friluftslivet*. Resultatet av vår studie som berör vårt syfte kommer att diskuteras här.

I vår studie har vi kommit fram till att alla intervjupersoner anser att friluftsliv är viktigt och ger både hälsa och rekreation. Resultatet från studien visar även att samtliga intervjuade lärare betraktar friluftsliv som kultur och menar att Idrott och hälsa har ett visst ansvar som kulturbärare av friluftslivet.

I gällande kursplan för Idrott och hälsa i Läroplanen 1994 lyfts friluftsliv fram som en viktig aktivitet, trots detta visar studier på att friluftsliv inte är vanligt förekommande under lektionerna i Idrott och hälsa. (Skolverket, 2005). Detta stämmer ganska bra överens med vår studies resultat där några av intervjupersoner uppger att de arbetar lite eller inte alls med friluftsliv. Tanken som slår oss är hur detta kan gå ihop med att alla våra intervjupersoner anser att friluftsliv är viktigt och samtidigt säger att de inte arbetar med friluftsliv i någon större utsträckning. Studier visar på att olika bollaktiviteter, lekar, träning och motion samt gymnastik/redskap är vanligast förekommande under lektionstid. (Skolverket, 2005). Friluftsliv hamnar sist bland de övriga momenten. Studier om vad lärare i Idrott och hälsa anser vara de viktigaste aktiviteterna i deras ämne, visar att friluftsliv även här hamnade sist bland de övriga momenten. Vi finner det anmärkningsvärt att bollaktiviteter får en så stor del av undervisningstiden och att friluftsliv har en så liten del eftersom det inte står ett ord om bollar i den rådande kursplanen. Det förekommer olika orsaker till att intervjupersonerna inte arbetar med eller mer med friluftsliv under lektionerna, några nämner för lite tid. Tidigare forskning visar på att 80 procent av idrottlärarna på gymnasienivå anser att det inte är möjligt att nå upp till friluftslivsmålen i kursplanen, där orsaken är för lite tid. (Engström & Redelius, 2002). Vi kan förstå att det kan vara svårt att hinna idka friluftsliv i skog och mark samt hinna tillbaka till nästa lektion. Vissa delar av friluftslivet anser vi emellertid att man skulle kunna hinna med under lektionstid, som till exempel att lära sig göra upp eld, sätta upp tält och Allemansrätten. För att få ett fungerande och givande arbete med friluftsliv verkar det som om en omstrukturering bör ske med mer samarbete för att få mer tid till friluftaktiviteter. Även forskning stärker påståendet om samarbetets betydelse för friluftslivet i skolan, där bristen på samarbete ses som en förhindrande faktor för friluftsliv. (Arnman, Assarson, Bjurman & Jönsson, 1983). Enligt några av intervjupersonerna sker friluftundervisningen främst under friluftsdagar, där vår studie även visar att många av de vanligaste förekommande aktiviteterna under friluftsdagarna inte alls berör friluftsliv. Vi är därför fundersamma över hur mycket reell tid eleverna egentligen får i friluftsliv.

Enligt kursplanen i Idrott och hälsa i Läroplanen 1994 har friluftsliv och olika former av motion och rekreation en stor betydelse för hälsan. (www.skolverket.se). Idrott och hälsa skall ge kunskaper om, erfarenheter i samt färdigheter i att utöva friluftsliv. Kursplanen betonar även att det föreligger ett starkt samband mellan livsstil, livsmiljö, hälsa och livskvalité. En underlig företeelse är därmed att de obligatoriska friluftsdagarna togs bort i och med 1994 års läroplan samtidigt som friluftslivet fick en starkare betoning. Vi menar därför att alla elever bör få en möjlighet till likvärdig utbildning i friluftsliv oavsett var i landet de bor, vilket de inte verkar få idag. Studier visar på att dagens skola inte kan erbjuda alla barn och ungdomar en likvärdig utbildning eller samma möjligheter till upplevelser, kunskaper och erfarenheter

som kan stimulera till ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. (www.naturvardsverket.se). Vi är därmed oroliga för att om inte skolan inte tar det ansvar de är ålagda att göra och lyfter fram friluftslivet betydelse och roll, så finns det en risk att friluftslivet i många skolor kan försvinna och med det en betydande del av Sveriges historia och därmed en del vårt kulturarv. Vår studie visar som tidigare nämnts att samtliga intervjupersoner anser att friluftsliv är viktigt, att det är kultur samt att ämnet Idrott och hälsa har ett visst ansvar som kulturbärare av friluftslivet. Resultaten från vår studie får oss emellertid att fundera över om ämnet Idrott och hälsa idag verkligheten fungerar som en kulturbärare av friluftslivet, med tanke på de varierande kunskaper och erfarenheter av friluftsliv eleverna får. Vi känner en viss oro för att om eleverna inte får tillräckligt rika kunskaper och erfarenheter av friluftsliv så kanske eleverna inte finner det framtida och livslånga intresset för friluftsliv som de i sin tur kan föra vidare till kommande generation.

Arbetet med vår studie har varit mycket givande och gett oss nya perspektiv och inspiration att ta med oss ut i vårt blivande yrke som lärare i Idrott och hälsa. Det har varit mycket intressant att få ta del av våra intervjupersoners uppfattningar om friluftsliv och arbetet med detta i skolan. Det var glädjande för oss att se att alla lärare vi intervjuat anser att friluftsliv är viktigt och att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet.

Vi anser att arbetet med friluftsliv i skolan bör stärkas och utökas i enlighet med skolans styrdokument. Ökad friluftsvksamhet i skolan skulle kunna medföra att de mål med friluftsliv som står skrivna i styrdokumenten lättare skulle kunna uppnås. I dag menar många lärare att det inte är möjligt på grund av att tiden inte räcker till. Vi skulle vilja ge friluftslivet en naturlig plats i skolans och i Idrott och hälsas undervisning, där alla gemensamt arbetar för att förankra och förvalta friluftslivet. Under detta arbete samt i vår utbildning har vår uppfattning om friluftslivets betydelse för hälsa, rekreation och livskvalité stärkts. Vi anser att arbetet med friluftsliv varken behöver vara märkvärdigt eller dyrt för att det ska ge eleverna betydelsefulla upplevelser. Det handlar om att ta vara på det lilla. I enlighet med våra intervjupersoners uppfattningar anser vi att det är viktigt att ge eleverna ett livslångt intresse för friluftsliv där de tryggt kan vistas i skog och mark. Detta för att de värdefulla traditioner av friluftsliv som vi har skall leva vidare i vårt kulturarv, där vi menar att skolan, lärare och ämnet Idrott och hälsa har ett oerhört viktigt ansvar.

I och med arbetet med denna studie har vi fått djupare förståelse för kvalitativ forskning. Vi känner även att vi har fått en djupare syn på faktorer som påverkar utövandet av friluftsliv genom våra nyvunna kunskaper inom sociokulturella perspektiv. Vi tycker att skolan har en betydande roll när det gäller att skapa tillfällen där alla elever oavsett sociokulturell bakgrund kan få möjlighet att pröva olika friluftaktiviteter.

5.5 Förslag till fortsatt forskning

Under denna rubrik kommer vi att presentera intressanta iakttagelser vi gjort under vår studie som vi gärna ser att någon undersöker vidare.

En intressant iakttagelse som vi gjorde under arbetets gång var att friluftsvksamhet i skolan var mer frekvent och mer exklusiv i den ena staden vi gjorde intervjuerna i, detta tror vi kan grunda sig i olika geografiska och sociokulturella faktorer. Därför anser vi det vara intressant med en komparativ studie av friluftsvksamhet i skolor med olika geografiska och sociala förutsättningar.

Diskussion

Vi tycker även att det skulle vara intressant med en studie av skolledares uppfattningar om friluftslivet i skolan. Detta eftersom tidigare forskning som vi stött på under arbetets gång visar på att skolledarna inte verkar anse friluftsliv som en viktig kunskap/lärdom som eleverna skall ha med sig från ämnet Idrott och hälsa, detta trots friluftslivets betoning i skolans styrdokument.

En annan tanke som slagit oss är hur mycket reell tid eleverna egentligen får i friluftsliv med tanke på att lärarnas intresse och engagemang samt skolans ort verkar spela in. Vi skulle därför gärna se en större studie på hur mycket tid eleverna egentligen får i friluftsliv, där man i studien har i förväg utarbetade definitioner av vad som räknas till friluftsliv och inte.

Referenser

- Arnman, G., Assarson, B., Bjurman, E-L. & Jönsson, I. (1983). *Kultur på skolans villkor- En undersökning i några socialt segregerade skolmiljöer*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget. ISBN:91-40-71099-8.
- Backman, E. (2003). *Är det inne att vara ute?* Stockholm: Lärarhögskolan.
- Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur. ISBN:91-44-00417-6.
- Engström, L-M. (1999). *Idrott som social markör*. Göteborg: Elanders Graphic Systems. ISBN:91-7656-458-4.
- Engström, L-M & Redelius, K. (2002). *Pedagogiska perspektiv på idrott*. Stockholm: Edita Norstedts. ISBN: 91-7656-528-9.
- Hartman, S., Hartman, R-M & Lundgren, U. (2004). *John Dewey- Individ, skola och samhälle*. (Fjärde utgåvan) Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur. ISBN: 91-27-09799-4.
- Hartman, J. (1998). *Vetenskapligt tänkande*. (Andra upplagan.) Lund: Studentlitteratur. ISBN-91-44-03306-0.
- Isberg, R. (1998). *Färd möte-människa-natur*. Vägledarutbildningen Sjöviksfolkhögskola. Avesta: Centrum Tryck AB. ISBN:91-630-3841-2.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. ISBN-91-44-00185-1.
- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. (2006) Ödeshög: Danagårds grafiska. ISBN: 91-85545-01-5.
- Patel, R. & och Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder, att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (Tredje upplagan.) Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R & Tebelius, U. (1987). *Grundbok i forskningsmetodik: kvalitativt och kvantitativt*. Lund: Studentlitteratur. ISSN: 99-0310796-X.
- Sandell, K. & Sörlin, S. (2000). *Friluftshistoria, från härdande friluftsliv till ekoturism och miljöpedagogik*. Stockholm: Carlsson Bokförlag ISBN: 91 7203 881 0.
- Kungliga skolöverstyrelsen (1955). *Läroplan för grundskolan: Lgr 55*. Allmän del. Södertälje: Iduns tryckeri AB
- Kungliga skolöverstyrelsen (1962). *Läroplan för grundskolan: Lgr 62*. Allmän del. Falköping: Gummessons tryckeri AB
- Skolöverstyrelsen (1980). *Läroplan för grundskolan: Lgr 80*. Allmän del. Stockholm: Axlingstryckeri AB. ISBN:91-40-70459-9
-

Referenser

Skolverket (2000). *Kommentarer till grundskolans kursplan och betygskriterier*. Västerås: Graphium Västra Aros. ISBN: 91-38-31730-3.

Skolverket (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003*. Stockholm. ISBN:91-85009-78-4.

SOU 1999:94. *Skola för bildning- Betänkande av läroplanskommittén*. Stockholm: Norstedts Tryckeri AB. ISBN: 91-38-13169-2.

Svenning, C. (1997). *Metodboken*. (Andra upplagan.) Lorenz förlag: ISBN-91-972961-0-4.

Säljö, R. (2000). *"Lärande i praktiken- ett sociokulturellt perspektiv"* Stockholm: Fälth och Hässler. ISBN 91-518-3728-5.

Yttergren, L. (1992). *Friluftsförändringen 1892-1992*. Tryck: Trosa Tryckeri.

Yttergren, L. (1996). *Friluftsliv i förändring*. Stockholm: Idrottekets. ISSN:1400-5131.

Elektroniska källor:

<http://www2.friluft.se/flf/flf.dsp?dsp=friluftspolitisktprogram>. 070310

<http://www.svenskfriluftsliv.se/media/Landskap-h%C3%A4lsa%20friluftsliv%20och%20turism1.pdf>. 070317

http://www.raa.se/cms/showdocument/documents/extern_webbplats/2006/juni/kulturarv_ar_mangfald.pdf. 070318

<http://www.naturvardsverket.se/dokument/friluft/friluftsrad/friraddok/pdf/kursplan.pdf>
070318

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0607&infotyp=23&skolform=11&id=3872&extraId=2087>. 070401

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Friluftsliv> 070422

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/19/03/a85c328c.pdf> 070422

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O156233&i_word=friluftsliv. 070506

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=O220283&i_word=kulturarv. 070314

Bilaga 1

Intervjufrågor:

Kön?

Ålder?

År i yrket?

Utbildning?

Idrottslig bakgrund?

Antal elever på skolan?

Antal elever du undervisar?

Skolans lokalisering? Närhet till natur..

Vad anser du att ämnet Idrott och hälsa ger eleverna för kunskaper?

Vad tycker du är Idrott och hälsas viktigaste moment?

Berätta hur du definierar friluftsliv. Är det någon skillnad på skolan och fritiden?

Hur många timmar/termin avsätter du till friluftaktiviteter?

Hur många friluftsdagar har ni per år och hur är deras fördelning över terminen?

Beskriv innehållet på det senaste årets friluftsdagar?

Berätta om hur du arbetar med friluftsliv.

Berätta om din uppfattning om vad som står i styrdokumentet om friluftsliv?

Vad anser du att friluftaktiviteter ger eleverna?

Vad vill du att eleverna skall ta med sig från friluftslivet i skolan?

Hur anser du att elevernas kunskaper inom friluftsliv är?

Anser du att friluftsliv är viktigt? Motivera!

Betraktar du friluftsliv som kultur?

Anser du att ämnet Idrott och hälsa har ett ansvar som kulturbärare av friluftslivet? Motivera!

Arbetar du för att förankra friluftslivet hos eleverna? Om ja, berätta hur!

Arbetar du för att eleverna skall få ett bestående intresse för friluftsliv? Om ja, berätta hur!

Önskar du tillägga något?
